

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE
Fakulta bezpečnostně právní
Katedra trestního práva

Drogové trestné činy

Diplomová práce

Drug crimes

Master thesis

VEDOUCÍ PRÁCE
plk. v. v. PhDr. Libor GREPL

AUTOR PRÁCE
Bc. Mikuláš KOLONIČNÝ

PRAHA
2024

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze dne 14. března 2024

.....

Bc. KOLONIČNÝ Mikuláš

Poděkování

Chtěl bych upřímně poděkovat panu plk. v. v. PhDr. Liboru GREPLOVI, za vedení mé diplomové práce, a především za mimořádnou ochotu a vstřícnost při poskytování cenných rad.

ANOTACE

Diplomová práce se zabývá tématem drogové trestné činy. Práce je rozčleněna do sedmi kapitol. Pozornost je věnována především novým syntetickým látkám, jejich užívání, distribuci a dopadům na lidský organismus. V praktické části této práce bylo provedeno dotazníkové šetření, kde byly stanoveny dva výzkumné předpoklady, jejichž cílem bylo především zjistit názor veřejnosti různých věkových kategorií na užívání a prodej nových syntetických látek, a to s konkrétním zaměřením na látku HHC. Tato látka je doposud volně prodejná a nepatří mezi látku uvedenou v nařízení vlády č. 463/2013 Sb., a tedy nepatří mezi látku zařazenou na seznamu zakázaných látek a její prodej a distribuce tak je velmi obtížně postižitelná.

KLÍČOVÁ SLOVA

návyková látka * psychotropní látka * droga * drogové trestné činy * kanaboidní produkty * harm reduction * jed * nedovolená výroba * závislost

ANNOTATION

The thesis deals with the topic of drug offences. The thesis is divided into seven chapters. Attention is paid mainly to new synthetic substances, their use, distribution and effects on the human body. In the practical part of this thesis, a questionnaire survey was carried out, where two research assumptions were set, the main aim of which was to find out the opinion of the public of different age categories on the use and sale of new synthetic substances, with a specific focus on the substance HHC, which is so far freely available and does not belong to the substance listed in the Government Regulation No. 463/2013 Coll., and thus is not a substance included in the list of banned substances and its sale and distribution is very difficult to sanction.

KEY WORDS

addictive substance * psychotropic substance * drug * drug offences * cannabinoid products * harm reduction * poison * illicit production * addiction

Obsah

1.	NÁVYKOVÉ LÁTKY	8
1.1	VYMEZENÍ VYBRANÝCH POJMŮ	8
1.2	ALKOHOL	12
1.3	OPIÁTY	13
1.4	KONOPÍ	15
1.5	TLUMIVÉ LÁTKY	15
1.6	STIMULAČNÍ LÁTKY	16
1.7	HALUCINOGENY	19
1.8	TĚKAVÉ LÁTKY	20
2.	NOVÉ SYNTETICKÉ LÁTKY	21
2.1	KATHINONY (MEFEDRON)	21
2.2	TRYPTAMINY (DMT)	21
2.3	PIPERAZINY (BZP - BENZYLPIPERAZIN)	22
2.4	FENTANYL	22
2.5	DISOCIATIVNÍ ANESTETIKA	23
2.6	KRATOM	24
2.7	HHC – HEXAHYDROCANABINOL	25
3.	SOUČASNÁ PROBLEMATIKA UŽÍVÁNÍ NOVÉ SYNTETICKÉ LÁTKY HHC	26
3.1	HISTORIE A PŮVOD	26
3.2	VÝROBA	31
3.3	POZITIVNÍ ÚČINKY HEXAHYDROCANABINOLU (HHC)	32
3.4	NEGATIVNÍ ÚČINKY HEXAHYDROCANABINOLU (HHC)	33
3.5	PŘÍPADY UŽÍVÁNÍ LÁTKY HHC V ČESKÉ REPUBLICE	33
4.	PŘEHLED JEDNOTLIVÝCH DROGOVÝCH TRESTNÝCH ČINŮ DLE TRESTNÍHO ZÁKONÍKU	37
4.1	OHROŽENÍ POD VLIVEM NÁVYKOVÉ LÁTKY	37
4.2	NEDOVOLENÁ VÝROBA A JINÉ NAKLÁDÁNÍ S OMAMNÝMI A PSYCHOTROPNÍMI LÁTKAMI A JEDY	38
4.3	PŘECHOVÁVÁNÍ OMAMNÉ A PSYCHOTROPNÍ LÁTKY A JEDU	39
4.4	NEDOVOLENÉ PĚSTOVÁNÍ ROSTLIN OBSAHUJÍCÍ OMAMNOU A PSYCHOTROPNÍ LÁTKU	40
4.5	VÝROBA A DRŽENÍ PŘEDMĚTU K NEDOVOLENÉ VÝROBĚ OMAMNÉ A PSYCHOTROPNÍ LÁTKY A JEDU	41
4.6	ŠÍŘENÍ TOXIKOMANIE	41
4.7	VÝROBA A JINÉ NAKLÁDÁNÍ S LÁTKAMI S HORMONÁLNÍM ÚČINKEM	42
5.	PRAKTICKÁ ČÁST	43
5.1	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	43
5.2	POPIS VÝZKUMNÉHO VZORKU	43

5.3	CÍL VÝZKUMU	43
5.4	VÝZKUMNÉ PŘEDPOKLADY	44
5.5	METODY ZPRACOVÁNÍ ZÍSKANÝCH DAT	44
5.6	VÝSLEDKY VÝZKUMNÉ ČÁSTI	44
6.	VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	63
7.	VYHODNOCENÍ VÝZKUMNÝCH PŘEDPOKLADŮ A NÁVRHY ŘEŠENÍ	66
	ZÁVĚR.....	70
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	72
	SEZNÁM PŘÍLOH	77
	SEZNAM GRAFŮ	77
	SEZNAM OBRÁZKŮ	77

ÚVOD

Návykové látky jsou již po dlouhou dobu součástí lidských životů. V dřívějších dobách byly některé psychoaktivní látky používány pro podporu vojáků na frontě, zatímco v dnešní době je lidé užívají především za účelem zábavy či zmírnění stresu a napětí. Přestože některé látky mohou mít krátkodobé pozitivní účinky, je důležité objektivně posuzovat jejich dlouhodobé působení na lidský organismus a brát v úvahu veškerá zdravotní rizika, která s sebou užívání návykových látek přináší. Trendem dnešní doby je neustálé zlepšování trhu a maximalizace zisku, což se nevyhýbá ani trhu s návykovými látkami. Uživatelé drog si žádají látky s lepšími, intenzivnějšími účinky či látky, které by jim nepřinášely žádné účinky negativní. Z důvodu poptávky se tak neustále objevují nové syntetické látky, které jsou mnohdy zcela neprozkoumány, co se do jejich struktury a účinku týče. V teoretické části této práce jsem se zaměřil na vymezení některých základních pojmů, které se v souvislosti s návykovými látkami a jejich užíváním používají a na charakteristiku jednotlivých druhů návykových látek. Dále je pozornost zaměřena na novou syntetickou látku HHC, která představuje fenomén dnešní doby a je užívána i dětmi a mladistvými. V další kapitole se zaměřuji na vymezení skutkových podstat jednotlivých trestných činů, které s drogovou problematikou souvisí. Praktická část této diplomové práce se dále hlouběji zabývá tématem nové syntetické látky HHC, o níž byly informace o jejím užívání a postoji veřejnosti k látce zjišťovány pomocí dotazníkového šetření. Výsledky dotazníkového šetření budou následně v praktické části interpretovány a na základě těchto výsledků budou zodpovězeny výzkumné předpoklady, které byly stanoveny na počátku provedení dotazníkového šetření. Cílem této diplomové práce je především poukázat na šedou zónu užívání drog, ve které se nachází některé látky, zejména látka HHC, které se účinkům podobají látkám zakázaným, ale jejich užívání a prodej nejsou doposud legislativně regulovány. Látky HHC je v této diplomové práci věnována pozornost z toho důvodu, že patří mezi jednu z nejužívanějších nových syntetických látek na českém trhu a je mimořádně snadno dostupná pro děti a mladistvé, čímž rapidně zvyšuje svoji nebezpečnost. Tato látka doposud nebyla dostatečně klinicky prozkoumána, avšak přesto již v České republice registrujeme několik případů

otravy dětí touto látkou, která může mít zásadní negativní dopady na jejich psychický vývoj. Při výběru tématu diplomové práce, a i po převážnou část zpracování diplomové práce nebyla látka HHC zařazena na seznam zakázaných látek č. 463/2013 Sb., Nařízení vlády o seznamech návykových látek. S platností od 1. 3. 2024 vláda označila výrobky s obsahem HHC jako psychoaktivní a zařadila je na seznam návykových látek, přičemž se tak stalo v době, kdy již byla diplomová práce zpracována. Tato novelizace potvrzuje samotný důvod výběru práce.

1. NÁVYKOVÉ LÁTKY

Návyková látka je látka, která primárně působí na centrální nervovou soustavu, kde mění kognitivní funkce jako je vnímání, vědomí, nálada a chování, a způsobuje jejich přechodné změny.¹ Psychoaktivní drogy mohou být využívány k rekreačním účelům, konkrétně pro rituální a duchovní účely, nebo jako nástroj pro rozšíření mysli při studiu nebo jako léčivo. Způsob jejich použití a tím i následný efekt většinou závisí na konkrétním záměru uživatele.²

Pojem droga a jeho původ pochází z Nizozemska – *droog*, kdy dříve tento pojem označoval usušené části rostlin či živočichů používané v lékařství. Obecně slovem droga je v přeneseném smyslu označována situace, či přímo závislost jako třeba hazardní hra nebo pohlavní styk.

Vzhledem k tomu, že psychoaktivní drogy působí subjektivně ve změně nálady a vědomí, které mohou být buďto příjemné nebo výhodné, označují se takové látky jako návykové. Užívání psychoaktivních látek může vést k psychické nebo fyzické závislosti, při které se mj. zvyšuje šance ke spáchání trestného činu za účelem získání psychoaktivní látky.

1.1 Vymezení vybraných pojmů

V této kapitole jsou vyjmenovány a popsány vybrané pojmy, které se vztahují k drogové problematice a které se v souvislosti s ní používají. Uvedené pojmy jsou použity i pro účely této práce.

¹ Drugs (psychoactive). *World Health Organization* [online]. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/drugs-psychoactive#tab=tab_1

² Drugs (psychoactive). *World Health Organization* [online]. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/drugs-psychoactive#tab=tab_1

Droga

Existuje mnoho definic drogy, ale jedna z nejstručnějších a relativně dostačujících říká, že droga je každá látka, která má tzv. psychotropní účinek, tedy ovlivňuje nějakým způsobem naše prožívání okolní reality a působí na naši psychiku. Dále vyvolává psychickou nebo fyzickou závislost, obvykle kombinaci obou.³

Omamná látka

Omamnou látkou je látka, která ovlivňuje centrální nervovou soustavu a způsobuje dočasné změny ve vnímání, náladě, vědomí a chování, se nazývá omamná látka. Tyto látky jsou záměrně využívány k rekreačním účelům či k účelům rituálním a duchovním. V posledních letech také vzrostla popularita omamných látek jako nástroje pro studium a rozšíření mysli. Tyto látky mohou být velmi nebezpečné a mohou vést k závislosti.⁴

Psychotropní látka

Psychotropní látka je látka zahrnutá mezi substance vymezené od roku 1971 Úmluvou OSN o psychotropních látkách (Convention on Psychotropic Substances). Jedná se o pojem se stejným obsahem jako psychoaktivní látka, tj. látka ovlivňující psychiku a duševní procesy. V širším významu lze pojem použít pro jakoukoliv látku, která primárně nebo druhotně ovlivňuje CNS. Někteří autoři používají tento pojem pro látky, jejichž primární využití je k léčbě duševních nemocí – anxiolytika, antidepresiva, neuroleptika. Další význam pojmu se vztahuje k látkám, které mají pro své účinky na psychiku vysoké riziko návyku či závislosti – stimulantia, halucinogeny, opiáty a sedativa/hypnotika (včetně alkoholu).⁵

³ Drogová závislost. *PharmaNEWS, odborný časopis* [online]. [cit. 2024-02-09]. Dostupné z: <https://www.pharmanews.cz/clanek/drogova-zavislost/>

⁴ Drogová závislost. *PharmaNEWS, odborný časopis* [online]. [cit. 2024-02-09]. Dostupné z: <https://www.pharmanews.cz/clanek/drogova-zavislost/>

⁵ Psychotropní látka. *Drogy-info* [online]. [cit. 2024-02-09]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/glosar/?g=253>

Jed

V biologii se jako jed označuje látka, která může způsobit poruchy funkce organismů. V oblasti práva se jako jedy označují vysoce toxické látky, zatímco méně toxické látky se označují jako zdraví škodlivé nebo jsou bez označení. Termín jed se používá v trestním zákoníku v rámci vymezení skutkových podstat trestného činu Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu a Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu.⁶

Nedovolená výroba

Pokud osoba nemá povolení k manipulaci s omamnými a psychotropními látkami podle zákona o návykových látkách (zákon č. 167/1998 Sb.), může se dopustit trestného činu. Trestným činem s nejtěžšími následky v oblasti drog je nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedu podle ustavení § 287 trestního zákoníku. Tento trestný čin se vztahuje na pachatele, kteří neoprávněně vyrábějí, dovážejí, vyvážejí, převážejí, nabízejí, zprostředkovávají, prodávají, jinak získávají nebo pro jiného uchovávají omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed.⁷

Závislost

Drogová závislost je chronické onemocnění, které lze vhodnou terapií uvést do stádia remise. Terapie však nemůže zabránit riziku opětovného relapsu. Je velmi důležité, aby si závislý uvědomoval, že mu drogy způsobují problém a chtěl tento problém řešit. Připustit si, že drogy přinášejí do jeho života rozhodně víc zlého než dobrého, je klíčové pro úspěšnou léčbu. Proto by měla být snaha pacienta k tomuto poznání přivést nejdůležitější součástí terapie. Ne vždy je toto možné a proto je důležité zdůraznit skutečnost, že bez vlastní vůle a snahy o nápravu je práce s pacienty jen velmi obtížná.⁸

⁶ Medical Definition of Poison. *RxList* [online]. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: <https://www.rxlist.com/poison/definition.htm>

⁷ Trestnost zacházení s drogami. *Drogy-info* [online]. [cit. 2024-02-09]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/glosar/?g=332>

⁸ Drogová závislost. *PharmaNEWS, odborný časopis* [online]. [cit. 2024-02-09]. Dostupné z: <https://www.pharmanews.cz/clanek/drogova-zavislost/>

Prevence

Protidrogová prevence je soubor opatření, které mají za cíl předcházet nebo omezit drogové závislosti. Prevence se dělí do několika úrovní a hledisek. Primární prevence se zaměřuje na zabránění vzniku problému s drogou, například výchovou. Sekundární prevence se zaměřuje na odhalení problému a zahájení léčby. Terciární prevence se zaměřuje na minimalizaci negativních dopadů, například předcházení vážnému nebo trvalému zdravotnímu nebo sociálnímu poškození v souvislosti s užíváním drog. Primární prevence by měla být prováděna především v rodině, kde je nutné dítěti podávat pravdivé informace a mluvit s ním o problematice. Sekundární prevence se zaměřuje na vyhledání problému, který již vznikl, a jeho léčbu. Cílem terciární prevence je předcházení zdravotním nebo sociálním potížím v důsledku rizikového chování.⁹

Trestní odpovědnost

Trestní odpovědnost se zakládá na spáchání skutku, který odpovídá skutkové podstatě nějakého trestného činu, ať už je to jednání úmyslné nebo nedbalostní, a to osobou starší 15 let, která je příčetná. U mladistvých osob musí být navíc splněna podmínka dostatečné rozumové a mravní vyspělosti, jak stanoví zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže, zák. č. 218/2003 Sb. Pokud je v trestním řízení uznána vina, může být pachateli uložen trest.¹⁰

Dekriminalizace

Po mnoha letech debat se Česká republika v roce 2010 stala jednou z posledních zemí, které oficiálně dekriminalizovaly držení nezákonných drog. Tento krok byl podpořen analýzou nákladové efektivity tuzemské legislativy, která byla provedena v roce 2000. Výsledky dvouletého výzkumného projektu ukončeného v roce 2002 ukázaly, že zavedení trestnosti užívání drog nemělo na dostupnost nezákonných drog žádný dopad, ale země se potýkala s nárůstem

⁹ Protidrogová prevence. *Bezpečná Plzeň* [online]. [cit. 2024-02-09]. Dostupné z: <https://www.bezpecnaplzen.eu/projekty/protidrogova-prevence/protidrogova-prevence-1.aspx>

¹⁰ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2022. ISBN 978-80-7502-576-0.

míry užívání drog a výrazným navýšením společenských nákladů vynaložených v důsledku užívání nezákonných drog. V reakci na tuto analýzu dopadu zavedení trestnosti držení drog pak Česká republika držení nelegálních drog oficiálně dekriminlizovala v roce 2010. Prodleva ve vlastní implementaci dekriminlizace byla způsobena potřebou komplexního vyhodnocení vzorců užívání drog ze strany českých orgánů, které mělo zajistit adekvátní nastavení hraničních množství. Před přijetím této nové legislativy byly v rámci české protidrogové politiky akceptovány spíše veřejnozdravotní přístupy, což se mimo jiné projevovalo v nízkém počtu osob uvězněných za delikty související s držením drog.

Harm Reduction

Přístupy, které se snaží snížit nebo minimalizovat poškození způsobené drogami u osob, které drogy užívají a nejsou motivovány k tomu, aby užívání zanechaly, se označují jako Harm Reduction (HR). Programy HR se snaží omezit riziko šíření infekcí, které se šíří sdílením injekčního náčiní při nitrožilní aplikaci drog a pohlavním stykem, jako je AIDS a hepatitidy B a C, riziko dalších tělesných komplikací, dlouhodobého působení vysokých dávek, předávkování, sociálního debaklu a ztráty lidské důstojnosti. Označení Harm Reduction se obvykle nepřekládá do češtiny.¹¹

1.2 Alkohol

Podle zprávy o alkoholu v České republice z roku 2021, kterou vydalo Národní monitorovací středisko pro drogy a závislost, je Česká republika zemí s nejvyšší průměrnou spotřebou alkoholu na obyvatele v Evropě. Alkohol je velmi snadno dostupný a představuje rozšířenou návykovou látku jak mezi dospělými, tak mezi mladistvými. Mladí lidé se k alkoholu uchylují z několika důvodů, například kvůli překonání ostychu k druhému pohlaví, neúnosné rodinné situaci, nucení ze strany vrstevníků nebo touze vyrovnat se starším kamarádům.¹² Období dospívání je charakterizováno neustálým příjmem informací z okolí

¹¹ Harm Reduction. *Drogy-info* [online]. [cit. 2024-02-09]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/glosar/?g=108>

¹² ILLES, Tom. *Děti a drogy: fakta, informace, prevence*. 2., upr. vyd. Drogy. Praha: ISV, 2002. ISBN 80-85866-50-1.

a významnými změnami osobnosti. Konzumace alkoholu v této fázi života může negativně ovlivnit psychologický i osobnostní vývoj jedince. Podobně jako u jiných drog, i alkohol může být určitým katalyzátorem pro další užívání drog, které jsou mnohdy závažnějšího a tvrdšího charakteru.¹³

Při malém dávkování alkohol většinou působí povzbuzujícím efektem. Prvotní účinky alkoholu se projevují na části mozku, která ovlivňuje naučené chování a sebeovládání. Tyto účinky mohou zahrnovat ztrátu zábran v jednání a mluvení, což může vést k nevhodnému chování, zvýšenou agresivitu, nebo naopak depresivní stavy. Tyto stavy se mohou nekontrolovatelně střídat.¹⁴

Typickými příznaky užívání alkoholu jsou zápach z úst, oblečení načichlé alkoholem, problémy se svalovou koordinací, zadrhování v řeči, stížnosti na špatný fyzický stav, jako jsou ranní nevolnosti, bolesti hlavy, velká žízeň a další. U některých jedinců může být pozorováno nepřírozené užívání ústních deodorantů, kterými zakrývají alkoholový zápach z úst.¹⁵

1.3 Opiáty

Opiáty jsou známé především v lékařském prostředí díky své schopnosti tlumit bolest. Tyto látky jsou často zneužívány pro své euforické účinky, ale jejich hlavním rizikem je vysoká návykovost. Většina těchto látek se užívá v podobě tablet nebo injekční formou pod lékařským dohledem. Existují však opiáty, které jsou běžně dostupné na černém trhu a nemají s lékařskými účely žádnou souvislost. Mezi tyto psychotropní látky patří heroin, opium, morfin a kodein. Poslední dva zmíněné opiáty jsou dostupné pouze na lékařský předpis a používají se k tlumení bolesti a k útlumu některých negativních jevů jako například kašle či průjmu.¹⁶

Tom Illes zařazuje opiáty do skupiny tlumivých látek, a to právě pro jejich tlumivé účinky. Zde se rozchází s Jiřím Beranem, který věnoval opiátům

¹³ ILLES, Tom. *Děti a drogy: fakta, informace, prevence*. 2., upr. vyd. Drogy. Praha: ISV, 2002. ISBN 80-85866-50-1.

¹⁴ ILLES, Tom. *Děti a drogy: fakta, informace, prevence*. 2., upr. vyd. Drogy. Praha: ISV, 2002. ISBN 80-85866-50-1.

¹⁵ ILLES, Tom. *Děti a drogy: fakta, informace, prevence*. 2., upr. vyd. Drogy. Praha: ISV, 2002. ISBN 80-85866-50-1.

¹⁶ ILLES, Tom. *Děti a drogy: fakta, informace, prevence*. 2., upr. vyd. Drogy. Praha: ISV, 2002. ISBN 80-85866-50-1.

samostatnou kategorií. Jiří Beran popsal opiáty jako alkaloidy obsažené v tuhé šťávě nezralých makovic. Mezi představitele této skupiny látek patří morfin, heroin, kodein a braun. Tyto látky se vyskytují v mnoha různých formách, především jako prášek, tablety a ampule. Opiáty jsou návykové látky, které mohou jedinci navodit pocit uvolnění, zklidnění a bezstarostnosti, snižovat nebo odstraňovat bolesti a navozovat celkový útlum organismu. Po použití těchto látek se mohou dostavit mnohé příznaky, jako například omámení, poruchy koordinace pohybů, zúžení zornic a zpomalené reakce.¹⁷ Nešpor uvádí, že užívání opiátů nese několik rizik. Mezi tyto rizika patří těžké nebo až smrtelné otravy, šok, alergické reakce, a při kombinaci s jinými drogami mohou nastat život ohrožující otravy, i přes nižší dávky drogy. Užívání opiátů může vést k velmi rychlému rozvoji závislosti a dalším nebezpečným následkům.¹⁸

Heroin je droga, která je obecně považována za jednu z obecně nejnávykovějších, patřících do skupiny opiátů. Závislost na této droze se může vyvinout téměř okamžitě po prvním užití. Heroin je také označován jako nejškodlivější droga, protože uživatelé nemají jistotu, jakou látku, kterou si koupili na černém trhu, má koncentraci a složení. Jedná se o látku, která se získává z opia a nejčastěji se vyskytuje jako bílý až hnědý prášek. Tento prášek se podává nitrožilně, kouří se nebo šňupe nosem, podobně jako kokain. Narkomani, kteří jsou závislí na heroinu, musí neustále zvyšovat denní dávky, aby zachovali požadovaný efekt.¹⁹

Autoři uvádí, že u uživatelů heroinu se často nacházejí injekční stříkačky, škrtdla, svíčky, lžice a další pomůcky, které slouží k přípravě látky.²⁰ Karel Nešpor doplňuje, že pod vlivem heroinu mohou být i děti, u kterých se stav změněného vědomí projevuje ospalostí v neobvyklou dobu, zpomaleným dechem a nesrozumitelnou řečí. Za závislost na heroinu může matka, která jej užívá,

¹⁷ BERAN, Jiří. *Droga a my*. Jihlava: Idea, 1995.

¹⁸ NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. 5., rozšířené vydání. Praha: Portál, 2018. ISBN 978-80-262-1357-4.

¹⁹ ILLES, Tom. *Děti a drogy: fakta, informace, prevence*. 2., upr. vyd. Drogy. Praha: ISV, 2002. ISBN 80-85866-50-1.

²⁰ ILLES, Tom. *Děti a drogy: fakta, informace, prevence*. 2., upr. vyd. Drogy. Praha: ISV, 2002. ISBN 80-85866-50-1.

a může jej předat i svému nenarozenému dítěti, u kterého se po narození může rozvinout abstinenční syndrom.²¹

1.4 Konopí

Konopné látky jsou v České republice třetí nejčastěji užívanou skupinou drog po alkoholu a tabáku. Tento druh drogy zahrnuje konopí a jeho pryskyřici. Účinnou látku v konopí je delta-9-tetrahydrocannabinol (dále jen THC).

Diskuse o tom, zda je marihuana prospěšná nebo škodlivá, trvají již řadu let. Mnoho studií dokázalo možnou závislost a negativní vliv na psychickou, emocionální a fyzickou stránku lidského těla. Na druhou stranu, jiné studie, zaměřené více na zdravotní výhody, ukázaly, že marihuana má pozitivní účinky, a to zejména na kožní problémy. Mnozí lidé užívají marihuanu k ulevění od bolesti v nemoci. Konopné produkty mohou při nadužívání poškodit krátkodobou paměť a snižovat schopnost učení, způsobují tzv. flash backs, kdy se mohou vracet depresivní pocity i dlouho po posledním užití látky a dále mohou způsobit strach a nervozitu. Hlavní nebezpečí spočívá v oslabení vnímání a soustředění, neboť bylo prokázáno, že se po užití látky prodlužuje doba reakce.

Pokud dítě konzumuje marihuanu, indikují toto známky červených očí, hlasitého a roztržitého projevu, pachu z pusy jako po spálené trávě, častého používání osvěžovačů dechu. Je možná i ztráta rovnováhy a závratí. Konopí lze užívat kouřením, požíváním cukroví či pečiva s obsahem THC nebo pití odvarů.

Klasifikace konopí mezi ostatní kategorie drog není vždy zcela jednoznačná. Zábranský řadí produkty z konopí, například marihuana, hašiš, konopný olej a podobně, mezi halucinogeny.²² Tím se liší od autorů Illese a Berana.

1.5 Tlumivé látky

Tato skupina léků zahrnuje několik typů léků, které se používají k různým účelům, a to především pro zklidnění a uklidnění pacienta. Anxiolytika jsou

²¹ NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. 5., rozšířené vydání. Praha: Portál, 2018. ISBN 978-80-262-1357-4.

²² ZÁBRANSKÝ, Tomáš. *Drogová epidemiologie*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-244-0709-4.

léky, které se používají k léčbě úzkosti. Neopiátová analgetika jsou léky, které se používají k léčbě bolesti. Barbituráty a hypnotika jsou léky, které se používají k léčbě poruch spánku.²³

Zábranský zařadil do skupiny opiátů látky, které obsahují léky předepsané lékařem, jako jsou barbituráty, valium a další. Tyto látky se nejčastěji vyskytují jako tablety, kapsle nebo injekční ampule. Jejich účinky zahrnují pocit opilosti, zadrhávání v řeči, špatnou koordinaci pohybu, bledou kůži, zrychlený puls, deprese a letargii.²⁴ Látky, které tlumí centrální nervový systém, mohou u člověka vyvolat pocit uvolnění a celkový duševní i tělesný útlum. Tyto látky mohou způsobit vznik psychické a tělesné závislosti a při předávkování mohou vést k otravě, bezvědomí, a dokonce i smrti.²⁵

Kombinace tlumivých látek s alkoholem zvyšuje riziko otravy a může vést k překrývání symptomů nemoci, což může vést k postupnému zhoršování stavu. Tyto látky také negativně ovlivňují paměť.²⁶

1.6 Stimulační látky

Stimulační látky jsou látky budivé, protože povzbuzují centrální nervový systém. Řada z těchto látek je dostupná pouze na předpis a mnoho mladých lidí je zneužívá, aby získali energii a sílu.²⁷ Mezi stimulanty patří crack, kokain, amfetamin a metamfetamin. Mezi amfetamin patří psychoton. Mezi metamfetamin patří pervitin, efedrin neboli anorektika, jenž slouží jako preparáty snižující chuť k jídlu.²⁸

Kokain je alkaloid, který se získává z rostliny Coca a vyskytuje se především ve formě bílého prášku. Tato silná stimulační látka působí na centrální

²³ BERAN, Jiří. *Droga a my*. Jihlava: Idea, 1995

²⁴ ILLES, Tom. *Děti a drogy: fakta, informace, prevence*. 2., upr. vyd. Drogy. Praha: ISV, 2002. ISBN 80-85866-50-1.

²⁵ BERAN, Jiří. *Droga a my*. Jihlava: Idea, 1995

²⁶ NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. 5., rozšířené vydání. Praha: Portál, 2018. ISBN 978-80-262-1357-4.

²⁷ ILLES, Tom. *Děti a drogy: fakta, informace, prevence*. 2., upr. vyd. Drogy. Praha: ISV, 2002. ISBN 80-85866-50-1.

²⁸ BERAN, Jiří. *Droga a my*. Jihlava: Idea, 1995

nervovou soustavu a proměňuje chemické procesy v mozku. Kokain je silně návyková látka, pro uživatele velice škodlivá a pro okolí nebezpečná.²⁹

Zábranský na rozdíl od Berana a Illese zařazuje kokain a crack do kategorie opiátů. Dle něj jsou tyto dva druhy drog málo rozšířené. Kokain se vyskytuje na tanečních akcích nebo pouliční scéně. Jinak je stále, vzhledem k pořizovací ceně, užíván mezi vyššími vrstvami, ale i tak je spíše vnímán jako kuriozita.³⁰

Illes popsal efekty po užití kokainu jako: příjemný tělesný pocit a zdání silné psychické energie, což může vést k pocitu sebevědomí. Dříve byl používán i jako dopingová látka ve sportu. Nicméně, užívání kokainu je velmi škodlivé pro zdraví a může způsobit poškození plic, převrácené myšlení, nevyléčitelné poškození mozku a další zdravotní problémy.³¹

Lidé, kteří užívají drogy, se stávají závislími na nich a často je užívají ve stejných dávkách, aniž by je zvyšovali. Tento způsob užívání drog je nebezpečný a finančně nákladný. Někteří lidé mohou začít trpět stihomamem, což je pocit pronásledování, agresivita a poruchy paměti.³²

Mezi nejznámější příznaky dlouhodobého užívání kokainu patří problémy se spánkem, chronický výtok z nosu a citlivost nosu, bolest hlavy, zvýšená aktivita, podrážděnost, zvýšená bdělost a snižující se chuť k jídlu. Tyto příznaky mohou být způsobeny dlouhodobým užíváním kokainu a mohou vést k vážným zdravotním problémům.³³

Krystalická látka zvaná crack vzniká z kokainu, vody, jedlé sody a je určena ke kouření. Po užití této látky se může objevit extrémní příval euforie, následovaný stejně extrémními depresemi. Užívání této látky může vést k vážným zdravotním problémům.³⁴

Amfetaminy se nejčastěji podávají v podobě prášku, tablet nebo kapslí a mohou být inhalovány, injekčně aplikovány nebo polykány. Užívání amfetaminů

²⁹ ILLES, Tom. *Děti a drogy: fakta, informace, prevence*. 2., upr. vyd. Drogy. Praha: ISV, 2002. ISBN 80-85866-50-1.

³⁰ ZÁBRANSKÝ, Tomáš. *Drogová epidemiologie*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-244-0709-4.

³¹ ILLES, Tom. *Děti a drogy: fakta, informace, prevence*. 2., upr. vyd. Drogy. Praha: ISV, 2002. ISBN 80-85866-50-1.

³² BERAN, Jiří. *Droga a my*. Jihlava: Idea, 1995

³³ ILLES, Tom. *Děti a drogy: fakta, informace, prevence*. 2., upr. vyd. Drogy. Praha: ISV, 2002. ISBN 80-85866-50-1.

³⁴ BERAN, Jiří. *Droga a my*. Jihlava: Idea, 1995

může způsobit podobné účinky jako u kokainu. Mezi příznaky užívání patří ztráta chuti k jídlu, zrychlené tělesné pohyby, velká mluvnost, třesoucí se ruce a nespavost.³⁵

Pervitin je syntetická droga, která je v České republice nejrozšířenější a nejzneužívanější drogou. Je vyráběn z látky efedrin a může se vyskytovat buď v podobě bílého prášku, nebo prášku hnědé barvy. Nejčastěji se užívá injekčně nebo šňupáním. Účinky pervitinu jsou podobné jako u amfetaminu a dlouhodobé užívání může vést k vážným psychickým poruchám.³⁶ Pervitin patří mezi drogu, která je nadužívána jak dospělými uživateli, tak mladistvými. Podle Nešpora jsou nejčastějšími příznaky užívání pervitinu u dětí nadměrná a často bezúčelná aktivita a rozšířené zornice. Pervitin může také vyvolat pocity pronásledování. Po odeznění působení pervitinu bývá typickým projevem dlouhý spánek, což je důsledek spánkového dluhu a vyčerpání. Následovat mohou deprese či jiné duševní problémy. Po odeznění intoxikace bývá často velký hlad a dítě „vybílí“ ledničku.³⁷

Illes zařazuje MDMA nebo extázi do kategorie stimulantů a uvádí, že mají stimulační účinky.³⁸ Na druhé straně Beran tuto látku řadí mezi halucinogeny. Illes připouští, že účinky MDMA jsou velmi nevyzpytatelné, a proto mnoho dalších autorů ji řadí mezi halucinogenní nealkoholické látky.³⁹ Zábranský tvrdí, že se MDMA užívá pouze rekreačně, nikoliv však problémově. Dále vysvětluje, že v současné době převládá trend, který představuje nejnovější drogy, jež se pojí s rekreačními aktivitami nočního života všeobecně – spolu s alkoholem, tabákem a marihuanou.⁴⁰

Tato droga je mezi mladými lidmi na diskotékách velmi rozšířená. Po jejím užití se zvyšuje výdrž při tanci, což jí vysloužilo přezdívku taneční droga. Je

³⁵ ILLES, Tom. *Děti a drogy: fakta, informace, prevence*. 2., upr. vyd. Drogy. Praha: ISV, 2002. ISBN 80-85866-50-1.

³⁶ ZÁBRANSKÝ, Tomáš. *Drogová epidemiologie*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-244-0709-4.

³⁷ NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. 5., rozšířené vydání. Praha: Portál, 2018. ISBN 978-80-262-1357-4.

³⁸ ILLES, Tom. *Děti a drogy: fakta, informace, prevence*. 2., upr. vyd. Drogy. Praha: ISV, 2002. ISBN 80-85866-50-1.

³⁹ ILLES, Tom. *Děti a drogy: fakta, informace, prevence*. 2., upr. vyd. Drogy. Praha: ISV, 2002. ISBN 80-85866-50-1.

⁴⁰ ZÁBRANSKÝ, Tomáš. *Drogová epidemiologie*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-244-0709-4

dostupná v různých formách, jako jsou kapsle nebo tablety. Po odeznění účinku drogy se u zneužívatele mohou dostavit stavy jako je únava nebo deprese. Jedním z největších rizik spojených s užíváním této drogy je úmrtí způsobené akutní dehydratací. Ta je zapříčiněna aktivovanou energií. Mladí lidé často tančí nebo provádějí jiné aktivity, při kterých ztrácejí velké množství vody (např. pocením), kterou nedoplňují, a to může být pro ně osudné.⁴¹

1.7 Halucinogeny

Halucinogeny způsobují zkreslení skutečnosti doprovázené vnímáním vůní, doteků a zvuků. Mezi tyto látky patří: LSD, lysohlávky (houby obsahující psylocibin), durman, PCP (fencyklidin). V naší zemi dochází k zneužívání mnoha rostlin a hub s halucinogenními účinky. Mezi nejčastější patří lysohlávky (česká, kopinatá, tajemná), které se užívají podle ročního období, a také rostlina zvaná durman, muchomůrka červená a jiné rostliny a houby. Durman a muchomůrka se zneužívají jen zřídka, ale jejich užití je velmi nebezpečné pro zdraví. Halucinogeny se většinou požívají ústy, pouze PCP se obvykle kouří. Illes tvrdí, že neexistují přímé důkazy, že halucinogeny vyvolávají fyzickou závislost, ale dlouhodobé užívání může způsobit poškození mozku.

LSD je mocná droga, a proto stačí k jejímu užití velmi malé množství. Obvykle se kapka látky aplikuje na kousek papíru nebo jiný požitelný materiál, který se spolkně. Když LSD působí, může dojít k narušení úsudku uživatele, zkreslení zrakového vnímání, narušení a deformaci reality.⁴² Užití LSD může způsobit příznaky jako je zvýšení teploty těla, nárůst krevního tlaku, vidiny, ztráta orientace v prostoru a čase, intenzivní strach a panika, nedostatek sebeovládání a zmatek. Podle Nešpora se také může projevit nekontrolovaná agresivita a výkyvy nálad. Užívání halucinogenů může mít negativní dopad na lidské zdraví. Tyto látky mohou způsobit abnormální chování, které může být nebezpečné jak pro samotného jedince, tak i jeho okolí. Při intoxikaci je proto nutné zajistit bezpečnost jedince. Přidané příměsi drogy mohou být také

⁴¹ ILLES, Tom. *Děti a drogy: fakta, informace, prevence*. 2., upr. vyd. Drogy. Praha: ISV, 2002. ISBN 80-85866-50-1.

⁴² ILLES, Tom. *Děti a drogy: fakta, informace, prevence*. 2., upr. vyd. Drogy. Praha: ISV, 2002. ISBN 80-85866-50-1.

nebezpečné a mohou vést k halucinacím a bludům, které mohou být nebezpečné pro dušení zdraví a mohou vést až k sebevraždě.

1.8 Těkavé látky

Těkavými látkami se rozumí chemické látky, jako jsou organická rozpouštědla, ředidla, lepidla, čisticí prostředky (toluen, trichloretylen, benzin). Tyto látky se vyskytují v různých formách, jako jsou například roztoky v láhvích a plechovkách, tuby s lepidly a spreje. Specifikem těkavých látek je způsob užívání, neboť se vdechují nosem a ústy.⁴³

Čichání těkavých látek, které jsou zařazeny do skupiny inhalantů, může mít negativní dopad na lidské zdraví. Tyto látky mohou způsobit poškození či oslabení kognitivních funkcí, neuropatii (odumírání mozkových buněk), poškození jater a ledvin. U chronických uživatelů se může objevit obtížné sezení a chůze, psychologické problémy, poleptání horních cest dýchacích, okolí nosu a úst. Uživatelé některé těkavé látky lze mnohdy určit na základě typického zápachu příslušné látky z dechu a oděvu.⁴⁴

⁴³ BERAN, Jiří. *Droga a my*. Jihlava: Idea, 1995

⁴⁴ NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. 5., rozšířené vydání. Praha: Portál, 2018. ISBN 978-80-262-1357-4.

2. Nové syntetické látky

Nové syntetické drogy představují kategorii drog, které se účinkům podobají klasickým drogám, ale ve většině případů disponují odlišnou chemickou strukturou. Z tohoto důvodu mohou být nové syntetické drogy doposud legislativně neregulované, v čemž tkví jedno z hlavních rizik jejich užívání a prodeje. Účinky této nové skupiny drog jsou velmi různorodé, od účinků tlumivých po účinky stimulační. Tato skupina drog velmi rychle expanduje a je často pro uživatele lákavá svými účinky, avšak nebezpečná minimálním poznáním drogy z hlediska rizik pro lidský organismus. V této kapitole jsou dále vyjmenovány vybrané skupiny nových syntetických látek, které jsou v současné době rozšířeny ve společnosti.

2.1 Kathinony (Mefedron)

Katinony působí převážně jako stimulanty centrálního nervového systému, které svým účinkem napodobují účinek kokainu, amfetaminu, metamfetaminu nebo extáze. Amfetaminům jsou chemicky podobné, ale odlišují se obsahem atomu kyslíku. Tento atom škodí lipofilně kationů, a proto musí být dávky vyšší než u extáze. Množství syntetických kationů bylo vyrobeno z látky katinon, která představuje hlavní účinnou látku obsaženou v listech keře *Kata jedlá*. Přestože tyto látky poskytují svým uživatelům krátkodobé příjemné pocity, jsou spojeny s řadou negativních příznaků, mezi které patří agrese, halucinace, úzkostné stavy, poruchy spánku či paranoia. Od roku 2022 byl v Evropě zaznamenán nárůst případů, v rámci kterých jsou syntetické katinony distribuovány jako MDMA, Mefedron či dypentylon.⁴⁵

2.2 Tryptaminy (DMT)

Dimethyltryptamin se řadí mezi silný halucinogen, který je v přírodě produkován rostlinami a je dokonce ve stopovém množství přítomný v lidském těle. Největší množství této látky se nachází v těle savců, a to v epifyze. V tomto orgánu je DMT produkováno přirozeně v neuronech mozku savců, kde pomáhá s kognitivními funkcemi. Historie užívání DMT sahá již do období objevování

⁴⁵ Syntetické kationty v MDMA. *Drogy-info* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/nms/o-nas/system-vcasneho-varovani/synteticke-katinony-v-mdma/>

Ameriky v 15. století, kdy jej používali domorodci z Karibiku, a následně v 17. století byla tato složka poprvé zjištěna na dalších místech v Jižní Americe v rámci rituálního užívání ayahuascy. První syntetizace DMT v moderní době proběhla v roce 1931, přičemž psychoaktivní účinky této látky byly zjištěny až v letech následujících. V roce 1971 byla tato látka v USA legislativně zakázána. DMT způsobuje zvýšení intenzity vnímání, na základě které vznikají zrakové a sluchové halucinace. Přestože je látka v dnešní době posuzována jako droga, lidské tělo je připraveno na její metabolizaci díky přirozenému výskytu látky v mozku. Stejně jako u jiné kategorie drog, i u DMT se vyskytují nežádoucí účinky. Mezi ty patří nejčastěji zrychlená srdeční frekvence, zvýšení krevní tlak či rozšířené zornice, bolesti hlavy a zmatenost.⁴⁶

2.3 Piperaziny (BZP - benzyloperazin)

Piperaziny jsou látky, které byly původně používány ve farmacii, avšak v posledních letech se začaly objevovat v tabletách extáze jako substituce pro MDMA. V lékařství se piperaziny užívaly zejména, jako lék při léčbě infekce škrkavkami. V dřívější době se tato látka legálně prodávala zejména v Nizozemí pod názvem PartyPills. Existuje několik druhů piperazinů, přičemž všechny se projevují podobnými účinky, které jsou podobné amfetaminům. U uživatelů vyvolávají zejména euforický účinek, jelikož působí na dopaminový a serotoninový systém, sníženou potřebu pít a jíst a pocit sounáležitosti s ostatními.⁴⁷

2.4 Fentanyl

Fentanyl, patřící do skupiny syntetických opioidů, může být při zneužití k jiným než lékařským účelům považována jako nebezpečná látka. Na lidský organismus má podobné, ale několikanásobné silnější analgetické účinky než morfin (cca 100x). V České republice se používá v lékařství jako silné analgetikum

Toxikomany je zneužíván formou nitrožilní, vstřebáváním přes pokožku, případně šňupáním. Účinky na lidský organismus se projevují zejména celkovým

⁴⁶ DMT. *Alcohol and Drug Foundation* [online]. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: <https://adf.org.au/drug-facts/dmt/>

⁴⁷ Piperazines. *UNODC Laboratory and Scientific Service Portals* [online]. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: <https://www.unodc.org/LSS/SubstanceGroup/Details/8242b801-355c-4454-9fdc-ba4b7e7689d5>

útlumem, mělkým dýcháním, ospalosti, zmateností, netečností a zúžením zorniček.

Fentanyl se vyskytuje v různých formách – např. prášek, tablety, kapsle, roztoky, náplasti, krystaly. Inhalace aerosolizovaného fentanylu má prakticky stejně rychlý nástup analgetických účinků jako ostatní formy a vede ke škodlivým následkům, ale je méně pravděpodobná než přes pokožku.⁴⁸ Náhodný kontakt fentanylu s pokožkou se může udát kdykoliv v průběhu služby, ale nepředpokládá se, že by mohl mít zdravotní následky, pokud dojde k okamžitému umytí proudem vody. Vhodné osobní ochranné prostředky vás efektivně ochrání před expozicí.

2.5 Disociativní anestetika

Disociativní anestetika jsou často užívána jako taneční drogy, protože v nižších dávkách způsobují halucinogenní a euforické účinky a navozují pocit oddělení od těla. Vysoké dávky těchto látek pak působí anesteticky a vyvolávají dezorientaci, necitlivost, tachykardii a halucinace.⁴⁹

Látka GHB byla dříve používána v medicíně jako anestetikum, následně se od jejího užívání ale upustilo kvůli četným nežádoucím účinkům. V 80. letech 20. století si GHB získala popularitu na kulturistické scéně díky své schopnosti podporovat nárůst svalové hmoty. Největším rizikem užívání této látky je útlum dechu či jeho úplná zástava.⁵⁰

Krokodil je látka, která se připravuje z volně dostupného opiátu kodeinu. Největší popularitu získala tato látka kolem roku 2010 v Rusku. Krokodil je účinkem velmi podobný heroinu, avšak účinek látky trvá jenom okolo půl hodiny. Název látky je odvozen od jednoho z nežádoucích účinků, kterým je rohovatění kůže v okolí vpichu, kde se vytvářejí šupiny.⁵¹

Nitráty patří mezi látky ovlivňující krevní oběh. Nejčastěji jsou tyto látky používány jako afrodisiakum pro sexuální hrátky a prodávají se v sexshopech

⁴⁸ Fentanyl. *United States Drug Enforcement Administration* [online]. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: <https://www.dea.gov/factsheets/fentanyl>

⁴⁹ Taneční drogy - účinky. *Klinika Adiktologie* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.adiktologie.cz/file/421/tanecni-drogy-ucinky.pdf>

⁵⁰ Taneční drogy - účinky. *Klinika Adiktologie* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.adiktologie.cz/file/421/tanecni-drogy-ucinky.pdf>

⁵¹ Nové syntetické drogy (NSD). *Adiktologie* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.prevcentrum.cz/informace-o-drogach/nove-synteticke-drogy/>

v lahvičkách. Inhalace výparů nitrátů způsobuje krátkodobé záchvaty smíchu a mírnou euforii. Nebezpečná je tato látka pro uživatele s poruchami kardiovaskulárního aparátu a v kombinaci s drogami stimulačními.

2.6 Kratom

Kratom spadá do skupiny přírodních opioidů, což jsou látky, které mají mít uklidňující, relaxační, spánkové a antistresové účinky.⁵² Látka se získává ze stromu zvaného *Mitragyna speciosa*. Jedná se o velký tropický stálezelený strom s rozložitými, vzhůru směřujícími větvemi s tmavými zelenými listy a zelenými květy.⁵³

Kratom je látka s různými účinky, které závisí na tom, jak je rostlina zpracována, kolik se jí užije, jak dlouho rostla a kdy byla sklizena. V nízkých dávkách má kratom povzbudivý a stimulační účinek, zvyšuje chuť k práci, pomáhá zlepšit pozornost a další kognitivní schopnosti. Vyvolává pocit radosti a zvyšuje fyzickou výdrž. V středních a vysokých dávkách má kratom uklidňující a od bolesti zmírňující účinek, a k tomu napomáhá k uvolnění. Opioidní účinek kratomu potlačuje negativní pocity, vyvolává pocit klidu a dokonce i lásky.⁵⁴

Kratom má při správném užití některé léčebné vlastnosti. Výzkumy ukázaly, že alkaloidy v kratomu působí proti bakteriím a zánětům, a také proti rakovině. Navíc pomáhá zmírnit chronickou bolest, úzkost a depresi. Je také velmi účinný při léčení běžných nemocí – nachlazení, chřipky a covidu-19. V jihovýchodní Asii už dlouho využívají Kratom jako lék na kašel, cukrovku nebo pro léčbu vysokého krevního tlaku – pro zlepšení průtoku krve.⁵⁵

Pokud jde o vedlejší účinky Kratomu, ty dosud nebyly klinicky podrobně zkoumány. Z tohoto důvodu nelze oficiálně doporučit jeho použití pro lékařské

⁵² Kratom (*Mitragyna speciosa*). *European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction*[online]. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z:

https://www.emcdda.europa.eu/publications/drug-profiles/kratom_en

⁵³ Kratom (*Mitragyna speciosa*). *European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction*[online]. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z:

https://www.emcdda.europa.eu/publications/drug-profiles/kratom_en

⁵⁴ Kratom - co to je? Jaké má vlastnosti, účinky, přínosy a rizika? Herbalus [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.herbalus.cz/blog/2911336-kratom-co-to-je-jake-ma-vlastnosti-ucinky-prinosy-a-rizika>

⁵⁵ Kratom - co to je? Jaké má vlastnosti, účinky, přínosy a rizika? Herbalus [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.herbalus.cz/blog/2911336-kratom-co-to-je-jake-ma-vlastnosti-ucinky-prinosy-a-rizika>

účely, i když je na něj v mnoha zemích nahlíženo jako na léčivo. Navzdory pozitivním vlastnostem látky však výsledky studií potvrdily i návykové vlastnosti mitragyninu, hlavního psychoaktivního alkaloidu obsaženého v Kratomu. Závislost na Kratomu může způsobit nežádoucí účinky, jako je nevolnost, třes, pocení, neschopnost spát a halucinace a vzniká poměrně rychle.⁵⁶

2.7 HHC – Hexahydrocannabinol

Chemik jménem Roger Adams objevil látku hexahydrocannabinol v čtyřicátých letech minulého století. Tuto látku vytvořil tím, že přidal vodík k molekule tetrahydrocannabinolu (THC), čímž došlo ke změně jejích fyzikálních vlastností. Tento proces, známý jako hydrogenace, byl poprvé popsán v patentu z roku 1947.⁵⁷

Chemicky je HHC zařazen jako tricyklický terpenoidní derivát s benzopyranovým kruhem (nebo jako hexahydrobenzochromen). Chemická klasifikace není jednoznačná, protože se mohou použít různé strukturní prvky a klasifikační algoritmy. Z farmakologického hlediska je HHC klasifikován jako kanabinoid (tj. látka, která působí na lidský organismus, kanabinoidní receptory).⁵⁸

Při hydrogenaci se změní tvar molekuly delta-9-THC tak, že se dva atomy vodíku připojí místo dvojné vazby, což ovlivní její molekulovou hmotnost a zvýší její stabilitu. Podle Marka Scialdoneho, chemického experta a vědeckého šéfa firmy BR Brands, hydrogenace zvyšuje stabilitu a odolává termooxidačnímu rozpadu, což znamená, že HHC vydrží déle a není tak citlivý na UV světlo a teplo.

Hexahydrocannabinol je látka, která ovlivňuje psychiku člověka a má podobné působení jako THC. Uživatelé uvádějí, že pocítují slabší účinky než u THC: cítí se šťastní, klidní a spokojení, mají méně stresu, tělo se jim uvolní

⁵⁶ Kratom - co to je? Jaké má vlastnosti, účinky, přínosy a rizika? *Herbalus* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.herbalus.cz/blog/2911336-kratom-co-to-je-jake-ma-vlastnosti-ucinky-prinosy-a-rizika>

⁵⁷ Hexahydrocannabinol (HHC) and related substances. *European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction* [online]. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z:

https://www.emcdda.europa.eu/publications/technical-reports/hhc-and-related-substances_en

⁵⁸ HHC - účinky, rizika, původ a legislativní stránka kanabinoidu. *Herbalus* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.herbalus.cz/blog/9488658-hhc-ucinky-rizika-puvod-legislativa-kanabinoidu>

fyzicky i psychicky, mají větší apetit a další projevy, které se podobají těm, co vyvolává tetrahydrocannabinolu.

3. Současná problematika užívání nové syntetické látky HHC

3.1 Historie a původ

Látku HHC poprvé vytvořil v roce 1944 americký chemik Roger Adams tím, že k chemické sloučenině delta-9-THC přidal molekuly vodíku. Řadu desítek let po prvním objevu se však látka netěšila velké popularitě a její účinky zůstávaly veřejnosti skryty. Ve čtyřicátých letech minulého století nikdo z vědců nepředpokládal, že o téměř sto let později se bude jednat o látku volně prodejnou.

Až koncem roku 2021 se na trhu s drogami ve Spojených státech objevil nový polosyntetický kanabinoid zvaný hexahydrokanabinol, zkratkou označovaný jako HHC. Tento kanabinoid se v současné době syntetizuje z kanabidiolu (CBD), který se získává z konopí s nízkým obsahem THC. HHC se v dnešní době prodává jako legální náhrada konopí a produktů s THC a dle zkušeností uživatelů je patrné, že má podobné účinky. Přibližně v květnu roku 2022 byl výskyt látky HHC poprvé zjištěn v Evropě. Do 31. března 2023 obdrželo EMCDDA prostřednictvím systému včasného varování EU před novými psychoaktivními látkami (EWS) hlášení, že látka HHC byla identifikována v řadě výrobků ve 20 členských státech Evropské unie a v Norsku, a od této doby došlo k rapidnímu rozšíření látky mezi různé skupiny obyvatel.⁵⁹

Uvádí se, že látka HHC má do značné míry podobné účinky jako Δ 9-tetrahydrokanabinol (Δ 9-THC), jelikož hlavní psychoaktivní látka je rovněž v konopí. Farmakologické a behaviorální účinky látky HHC u lidí nebyly oficiálně studovány, ačkoli nedávné neoficiální zprávy od spotřebitelů naznačují, že jeho účinky jsou podobné účinkům Δ 9-THC.⁶⁰

⁵⁹ *Hexahydrocannabinol (HHC) and related substances* [online]. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. 2023 [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/documents/2023-05/emcdda-technical-report-hhc-and-related-substances.pdf>

⁶⁰ *Hexahydrocannabinol (HHC) and related substances* [online]. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. 2023 [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/documents/2023-05/emcdda-technical-report-hhc-and-related-substances.pdf>

Látka HHC se prodává otevřeně jako doposud legální náhrada konopí a její vazby $\Delta 9$ -THC. Marketing a reklama často obsahují přímé srovnání nebo narážky na podobnost účinků těchto látek.⁶¹ Na rozdíl od $\Delta 8$ -THC není sloučenina v látce HHC specificky kontrolována v rámci mezinárodního systému kontroly drog. Od 31. března 2023 není kontrolován ani ve většině členských států EU.⁶²

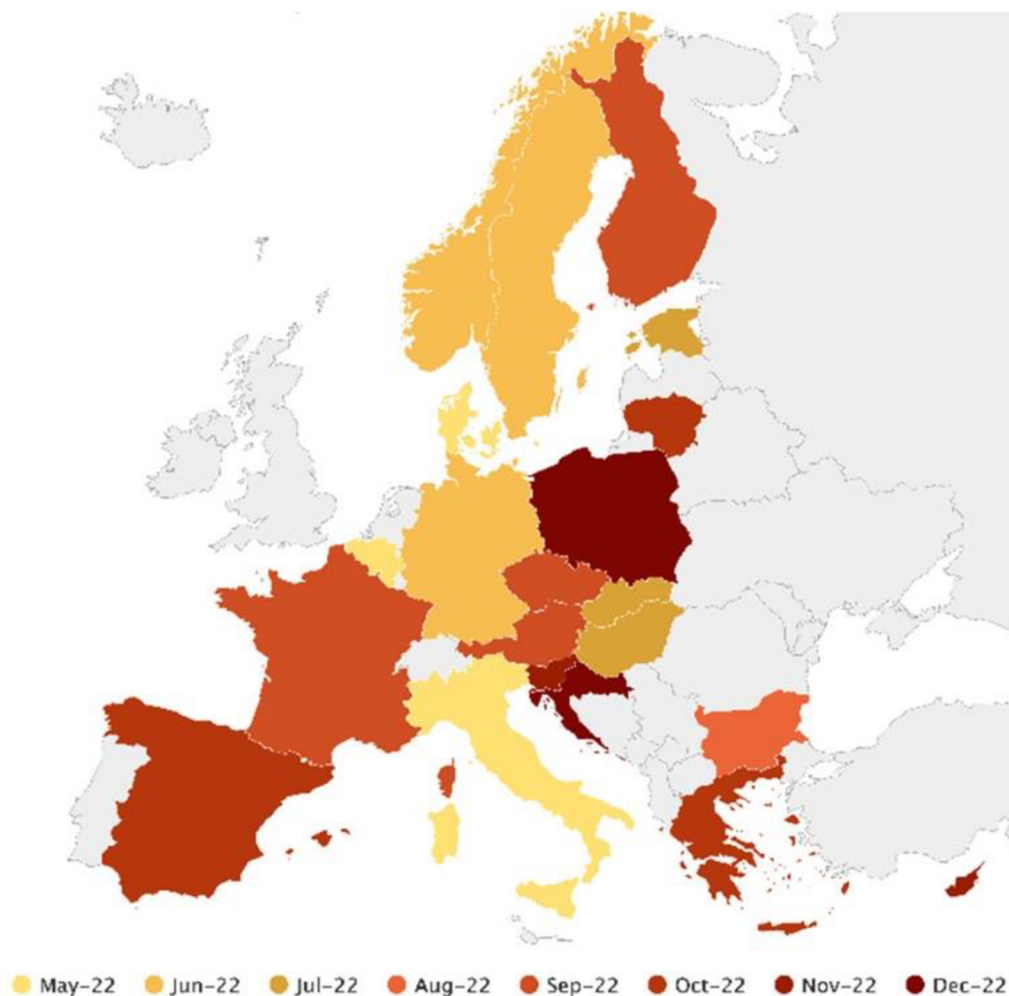
Dostupné informace o látce HHC v Evropě i v USA jsou omezené. Látka byla poprvé identifikována přibližně v květnu 2022 ve značkovém potravinářském výrobku prodávaném jako tinktura s názvem CBN night, který byl zabaven dánskou policií. Tinktura byla prodávána jako prostředek na podporu spánku.⁶³ K 31. březnu 2023 identifikovalo látku HHC 20 členských států, kterými jsou Belgie, Bulharsko, Česko, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Itálie, Kypr, Litva, Maďarsko, Německo, Polsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko a dále Norsko.⁶⁴

⁶¹ *Hexahydrocannabinol (HHC) and related substances* [online]. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. 2023 [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/documents/2023-05/emcdda-technical-report-hhc-and-related-substances.pdf>

⁶² *Hexahydrocannabinol (HHC) and related substances* [online]. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. 2023 [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/documents/2023-05/emcdda-technical-report-hhc-and-related-substances.pdf>

⁶³ *Hexahydrocannabinol (HHC) and related substances* [online]. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. 2023 [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/documents/2023-05/emcdda-technical-report-hhc-and-related-substances.pdf>

⁶⁴ *Hexahydrocannabinol (HHC) and related substances* [online]. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. 2023 [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/documents/2023-05/emcdda-technical-report-hhc-and-related-substances.pdf>

Obrázek 1: Identifikace HHC napříč Evropou od Května 2022

Zdroj: *Hexahydrocannabinol (HHC) and related substances* [online]. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. 2023 [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/documents/2023-05/emcdda-technical-report-hhc-and-related-substances.pdf>

Na evropském trhu je v současné době k dispozici řada značkových i neznačkových výrobků obsahujících látku HHC. Patří mezi ně:

- květ a pryskyřice konopí s nízkým obsahem látky THC, na které byla látka nastříkána nebo přimíchána;

Obrázek 2: Květ a pryskyřice HHC

Zdroj: *Hexahydrocannabinol (HHC) and related substances* [online]. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. 2023 [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/documents/2023-05/emcdda-technical-report-hhc-and-related-substances.pdf>

- jednorázová vape pera připravená k použití, e-liquidy a cartridge s e-liquidem pro použití v cigaretách a elektronické cigarety

Obrázek 3: HHC Vape Jednorázový

Zdroj: HHC Vape Jednorázový. *Greenly.cz - Prémiový KRATOM a HHC mimořádné kvality!* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://greenly.cz/hhc-jednorazovy-vape/>

- potravinářské výrobky, zejména ochucené bonbony (gumové bonbony a marshmallows) a tinktury připomínající potravinové doplňky;

Obrázek 4: gumoví medvídci s obsahem HHC

Zdroj: *Hexahydrocannabinol (HHC) and related substances* [online]. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. 2023 [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/documents/2023-05/emcdda-technical-report-hhc-and-related-substances.pdf>

- HHC oleje

Obrázek 5: HHC olej

Zdroj: Euphoria HHC Olej. *Bcannabis* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.bcannabis.cz/p/euphoria-hhc-olej-10-ml-20/>

3.2 Výroba

Hexahydrocannabinol je kanabinoid přirozeně se vyskytující v rostlinách konopí. Vzniká oxidací delta-9-THC, jejíž výsledkem jsou kanabionidy, další molekuly THC a HHC. Vzniklé množství těchto kanabionidů je stopové, a proto se z rostlin pro neúčelnost neextrahuje. Hexahydrocannabinol se tak vyrábí polysynteticky z jiných kanabionidů nebo terpenů obsažených v rostlinách konopí. Existuje řada způsobů jak HHC laboratorně vyrobit.⁶⁵

Jedním ze způsobů výroby této látky je hydrogenace THC na HHC. Hydrogenace je stejný proces, který se používá například k přeměně rostlinného oleje na margarín. Zahrnuje přidání atomů vodíků k chemické struktuře za účelem její stabilizace.⁶⁶ K výrobě HHC hydrogenací je možné použít jakýkoliv izomer THC- Delta 8, Delta 9 a Delta 10. V praxi se převádí THCA na HHC. Tímto způsobem bylo HHC poprvé vytvořeno v roce 1944 Rogerem Adamsem, jak již bylo výše zmíněno. Proces hydrogenace byl následně patentován v roce 1947.⁶⁷

Podle vědeckého ředitele KCA Laboratories Richarda Samse je možné látku HHC bezpečně vyrábět v dobře vybavené laboratoři. Neodborný postup nebo nesprávné vybavení může být velice nebezpečné jak pro výrobce, tak následně pro uživatele. Katalyzátory použité při výrobě jsou za určitých podmínek snadno vznětlivé a mohou způsobit explozi.⁶⁸

⁶⁵ HHC. *StickyGarden* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.stickygarden.cz/blog/hhc/>

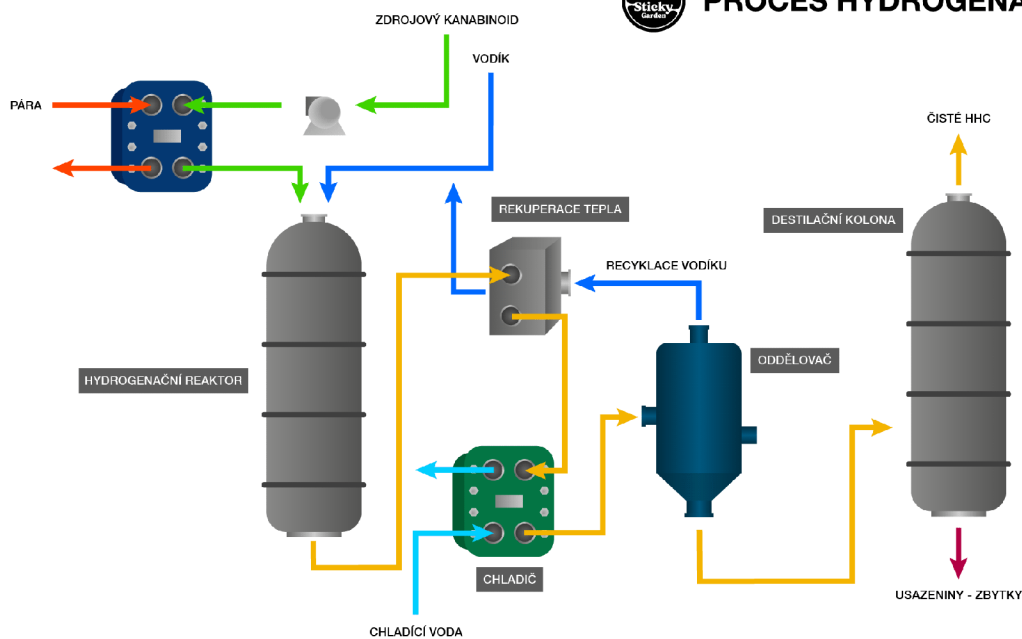
⁶⁶ HHC. *StickyGarden* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.stickygarden.cz/blog/hhc/>

⁶⁷ HHC. *StickyGarden* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.stickygarden.cz/blog/hhc/>

⁶⁸ HHC. *StickyGarden* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.stickygarden.cz/blog/hhc/>

PROCES HYDROGENACE

www.stickygarden.cz

Obrázek 6: Proces hydrogenace

Zdroj: HHC. *StickyGarden* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.stickygarden.cz/blog/hhc/>

Dalším způsobem, jak vyrobit látku HHC, je převod CBD na HHC pomocí umělé žaludeční šťávy. Výsledkem tohoto způsobu jsou molekuly HHC a Delta-9-THC, které se pak musí oddělit a odstranit z konečného produktu.⁶⁹

3.3 Pozitivní účinky hexahydrocannabinolu (HHC)

Pozitivní účinky látky HHC doposud nebyly dostatečně laboratorně prozkoumány a neexistuje mnoho ověřených zdrojů, ze kterých by bylo možné získat data. Z tohoto důvodu lze informace čerpat především z přímé zkušenosti uživatelů HHC, a zejména i uživatelů, kteří mají zkušenost jak s látkou HHC, tak s látkou THC a mohou ji subjektivně porovnat. Složka 9R, která je obsažena v látce HHC, způsobuje obdobné účinky jako látka THC. Uživatelé mezi nejvýznamnější pozitivní účinky HHC řadí především vyvolání euforie, stimulaci vizuálního a zvukového vnímání, navození relaxace, zlepšení spánku a redukci

⁶⁹ HHC. *StickyGarden* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.stickygarden.cz/blog/hhc/>

fyzické bolesti. U většiny účinků HHC je jejich intenzita a vnímání závislá na dispozicích, fyzickém a psychickém stavu uživatele.

3.4 Negativní účinky hexahydrocannabinolu (HHC)

Při vysokých dávkách může užívání látky HHC způsobovat nepříjemné pocity jako je paranoia, úzkost či myšlenkové zacyklení. Ve většině případů tyto efekty po skončení intoxikace odezní, ale neexistuje dostatek relevantních dat zabývajících se vlivem HHC na kognitivní funkce z dlouhodobého hlediska, a to především s ohledem na skutečnost, že je tato látka mezi uživateli považována za poměrně novou.⁷⁰

V současnosti neexistuje orgán, který by se věnoval kontrole kvality HHC výrobků na trhu. Hlavním rizikem, které je spjato užíváním, je kontaminace produktu nečistotami vzniklými při syntéze. Tyto nečistoty mohou být potenciálně nebezpečnější než samotný produkt.⁷¹

Mezi negativní účinky látky HHC, zaznamenané uživateli, patří úzkostné pocity a paranoia, která je provází jak ve stavu intoxikace, tak i po jeho odeznění. Látka může u některých uživatelů vyvolávat nutkavé zvracení a pocity nepohodlí. Velmi rozšířené jsou i pocity sucha v ústech a zarudlé oči, které jsou typickým projevem užití konopí. Nepříjemným vedlejším následkem užití látky HHC je nespavost a problémy s usínáním.

Je důležité si uvědomit, že účinky HHC mohou být individuální, neboť každý uživatel požil jiné množství látky HHC a neexistuje dostatek vědeckých důkazů, které by potvrdily všechny výše uvedené pozitivní a negativní účinky.

3.5 Případy užívání látky HHC v České republice

Od poloviny roku 2022 se začaly objevovat první případy prodeje HHC na území České republiky. Veřejně byla tato látka poprvé představena na pražském

⁷⁰ HHC - účinky, rizika, původ a legislativní stránka kanabinoidu. *Herbalus* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.herbalus.cz/blog/9488658-hhc-ucinky-rizika-puvod-legislativa-kanabinoidu>

⁷¹ HHC - účinky, rizika, původ a legislativní stránka kanabinoidu. *Herbalus* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.herbalus.cz/blog/9488658-hhc-ucinky-rizika-puvod-legislativa-kanabinoidu>

veletrhu Cannafest v prosinci roku 2022. Vzhledem k tomu, že se v roce 2022 jednalo o nově dostupnou syntetickou látku, která nebyla stále odborně prozkoumána, nebyly pro veřejnost dostupné žádné oficiální informace o negativních účincích této látky a veškeré poznatky získávali uživatelé vlastní zkušeností nebo ze zahraničních zdrojů. V roce 2023 vedoucí meziresortního týmu Návykové chování Jana Michailidu pro Deník N. sdělila, že by látka HHC měla být v nejbližší době regulována. *„Je záhodno zaujmout opatrnou pozici a látku prozatím regulovat minimálně z pohledu nedostupnosti dětem a mladistvým od 18 let a přistoupit též k regulaci produktů HHC z hlediska ochrany spotřebitele. V rámci takové regulace hovoříme například o regulaci obsahu (kontaminace, příměsi apod.), povinnosti uvádět koncentraci aktivní látky či informace o možných rizicích způsobených neuváženým užíváním.“*⁷²

V této době se k tématu hodnocení uvedené nové syntetické látky stavěl přísněji národní protidrogový koordinátor Jindřich Vobořil, kdy dle jeho slov by jednou z možností byl úplný zákaz prodeje a užívání látky HHC. *„Určitě budu navrhnout přísnou regulaci této látky a další zkoumání jejích rizik a případný zákaz. Skutečnost, že se na trhu objevila další látka s psychotropními účinky a opět se prodává v šedé zóně jako dekorativní anebo dárkový předmět, ukazuje na díru v legislativě,“* sdělil Jindřich Vobořil pro Deník N. v roce 2023.⁷³

Dle slov adiktologa p. Kulhánka je volná dostupnost látky HHC problémem. *„Volný status látky je významným rizikovým faktorem. Užívání se tímto normalizuje a látka je velmi jednoduše dostupná úplně každému – ať už v automatech, maloobchodu, nebo na internetu. U dětí hraje významnou roli sociální tlak vrstevníků, stejně tak vliv youtuberů, influencerů a dalších role models v jejich životě.“* vysvětlil Kulhánek pro Deník N. v roce 2023.⁷⁴

První mediální případ negativního dopad této látky se objevil v lednu letošního roku, kdy karlovarská nemocnice zaznamenala pět případů dětských pacientů, kteří se otrávilí látkou HHC. Tato látka byla obsažena v gumových

⁷² Erik Zahradil. *Deník N: Nový směr pro ANO, 10. – 12. února 2023, ročník 4, číslo 30.* Praha: N media a.s., 2023, ISBN 977257117007

⁷³ Erik Zahradil. *Deník N: Nový směr pro ANO, 10. – 12. února 2023, ročník 4, číslo 30.* Praha: N media a.s., 2023, ISBN 977257117007

⁷⁴ Erik Zahradil. *Deník N: Nový směr pro ANO, 10. – 12. února 2023, ročník 4, číslo 30.* Praha: N media a.s., 2023, ISBN 977257117007

medvídcích, které děti zkonsumovaly. Dle mluvčí karlovarské krajské nemocnice, Markéty Singerové, nemocnice evidovala tři případy žáků základní školy, u kterých došlo po užití gumových medvídků s obsahem HHC k poruchám vědomí na 24 až 48 hodin. Podle mluvčí Singerové se dosud nepodařilo od výše zmíněných dětí zjistit, v jakém množství dané medvídky požily. Případem v Karlovarském kraji se zabývají taktéž policisté.

Další případ intoxikace se stal ve fakultní nemocnici Praha-Motol, kde dle primářky Jitky Dissou přijali na oddělení urgentního příjmu šest lidí trpících zdravotními potížemi po požití látky HHC. Dle slov personálu nemocnice přijímá měsíčně tři až pět dětí po intoxikaci HHC. Všeobecná fakultní nemocnice v Praze za posledních pět měsíců eviduje 74 případů, při nichž se pacienti intoxikovali látkou HHC. Více jak polovinu případů, a to 42, tvořili pacienti ve věkovém rozmezí od 12 do 19 let. Ve 26 případech evidovali intoxikaci po požití gumových medvídků s HHC, ve 23 případech po kouření látky HHC. Méně často se jednalo o pacienty, kteří požili sušenky s obsahem látky HHC nebo oleje obsahující HHC. Tyto informace uvedla vedoucí lékařka Toxikologického informačního střediska VFN Kateřina Kotíková.

V domažlické nemocnici na dětském oddělení vyšetřili doktoři v poslední době tři mladistvé s akutní otravou látkou HHC. Jednalo se o dívky ve věku čtrnáct a šestnáct let, které požily medvídky obsahující látku HHC. Tyto dívky si stěžovaly zejména na intenzivní bušení srdce a pocit na zvracení. Taktéž u nich byly pozorovány stavy zvýšené agresivity střídající stavy ospalosti a celkového útlumu organismu.

K výše uvedeným případům se vyjádřil národní koordinátor pro boj proti drogám Jindřich Vobořil, který považuje za velký problém bonbony a cukrovinky s obsahem látky HHC. Řekl, že je velmi neetické, že se tyto produkty nabízejí dětem v lákavé podobě. Proto požádal výrobce a prodejce, aby je přestali prodávat. Poslanecký návrh, který má regulovat trh s novými psychoaktivními látkami, je momentálně v druhé fázi projednávání. „HHC je srovnatelný s THC, pokud jde o účinky, rizika nebo návykovost. To, že je látka volně

dostupná, respektive neregulovaná, je samozřejmě špatně.“ Viktor Moravčík, adiktolog.⁷⁵

Z výše uvedených případů vyplývá, že produkty obsahující HHC se těší popularitě zejména u dětí a mladistvých, pro které představují, zejména s ohledem na jejich neschopnost vyvodit možná zdravotní rizika a negativní zdravotní dopady, velké riziko. Případy intoxikace látkou HHC přibývají a i do budoucna lze očekávat vzestupnou tendenci tohoto trendu, neboť látka je velmi snadno dostupná na veřejných místech.

⁷⁵ Erik Zahradil. *Deník N: Nový směr pro ANO, 10. – 12. února 2023, ročník 4, číslo 30*. Praha: N media a.s., 2023, ISBN 977257117007

4. Přehled jednotlivých drogových trestných činů dle trestního zákoníku

4.1 Ohrožení pod vlivem návykové látky

Ustanovení § 274 v trestním zákoníku definuje, že tohoto trestného činu se dopustí ten, kdo vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku, a bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 havárii, dopravní nebo jinou nehodu, jinému ublížení na zdraví nebo větší škodu na cizím majetku nebo jiný závažný následek,

b) spáchá-li takový čin při výkonu zaměstnání nebo jiné činnosti, při kterých je vliv návykové látky zvláště nebezpečný, zejména řídí-li hromadný dopravní prostředek, nebo

c) byl-li za takový čin v posledních dvou letech odsouzen nebo z výkonu trestu odnětí svobody uloženého za takový čin propuštěn.⁷⁶

Tento trestný čin patří mezi trestné činy abstraktně ohrožovací, což znamená, že nebezpečí nemusí bezprostředně hrozit, ale pro naplnění skutkové podstaty postačí, aby nastala možnost poruchy. Trestní odpovědnost je u tohoto trestného činu podmíněna skutečností, že se pachatel přivedl do stavu vylučujícího způsobilost konzumací návykové látky. Stav vylučující způsobilost se vždy posuzuje individuálně s ohledem na celkové okolnosti konkrétního případu. Podstatným znakem je, že pachatel ale musí být v předmětné době příčetný, tedy že u něj není vyloučena některá rozumová či volní složka. Z výše uvedených důvodů je důležité důsledně rozlišovat mezi stavem vylučujícím způsobilost a nepřičetností.

⁷⁶ Zákon č. 40/2009 Sb. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2024-02-14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

4.2 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy

Toto ustanovení trestního zákoníku upravuje různé způsoby nedovolené výroby a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jejich trestní sankci. Trestní zákoník dle ustanovení § 283 v prvním odstavci udává, že kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, bude potrestán odnětím svobody na jeden až pět let nebo peněžitým trestem.⁷⁷

Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí konstatoval, že chybějící zjištění o množství a kvalitě drogy, kterou pachatel vyrobil nebo s ní jinak nakládal, nevylučuje závěr o společenské škodlivosti činu a uplatnění trestní odpovědnosti a trestněprávních důsledků s ní spojených vůči pachateli přečinu Nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy dle ust. § 283 odst. 1 trestního zákoníku.⁷⁸

Pokud se tento trestný čin opakuje, bude pachateli uložen trest odnětí svobody na dobu dvou až deseti let nebo propadnutí majetku. Tento trest se vztahuje na členy organizované skupiny, kteří byli odsouzeni nebo potrestáni za tento čin v posledních třech letech. Tento trest se také vztahuje na ty, kteří se dopustili tohoto trestného činu ve větším rozsahu vůči dítěti nebo v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let. Tento zpřísněný trest nahrazuje předchozí úpravu, kdy by pachateli hrozil trest odnětí svobody v délce pouze jednoho až pěti let.

Pokud se pachatel tohoto trestného činu dopustí způsobení těžké újmy na zdraví, spáchá čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, spáchá čin ve velkém rozsahu nebo ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnácti let, může mu být uložen trest odnětí svobody na dobu osmi až dvanáct let nebo propadnutí majetku.

⁷⁷ Zákon č. 40/2009 Sb. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2024-02-14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

⁷⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 10. 2012, sp. zn. 6 Tdo 1234/2012

Pachateli hrozí trest odnětí svobody na deset až osmnáct let nebo propadnutím majetku v případě, jestliže trestným činem způsobí těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt, spáchá-li jej v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech. Zde je nutno podotknout, že došlo ke zvýšení trestu odnětí svobody horní hranice z patnácti na osmnáct let s ohledem na zvýšení maximální výměry nepodmíněného trestu odnětí svobody z patnácti let na dvacet let. Trestný čin *Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy* je jediný z drogových trestných činů, jehož příprava je trestná.

4.3 Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu

Trestní praxe si vyžádala potřebu důsledného rozlišování v přechovávání jednotlivých typů nelegálně přechovávaných omamných a psychotropních látek a to vzhledem k jejich rizikům pro život a zdraví lidí.

Trestní zákoník u trestného činu dle ustanovení § 283 tr. zákoníku v prvním odstavci udává, že kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává v množství větším než malém omamnou látku konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látku obsahující tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.⁷⁹ Osoby, které si pro vlastní potřebu (*v množství větším než malém*) budou přechovávat jakoukoliv jinou omamnou psychotropní látku než tu, která je uvedena v odstavci prvním nebo jed, bude jim hrozit dle ustanovení § 284 odstavce 2 tr. zákoníku trest odnětí svobody až na dvě léta, zákaz činnosti nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Podle ustanovení § 284, odst. 3 a 4 trestního zákoníku již není ohled brán na přechovávání OPL jakéhokoli typu, pokud je toto přechovávání ve větším, resp. značném rozsahu. Pokud je čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 spáchán ve větším rozsahu, bude pachatel potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo

⁷⁹ Zákon č. 40/2009 Sb. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2024-02-14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

peněžitým trestem. Pokud je tento čin spáchán ve značném rozsahu, bude pachatel potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let.

4.4 Nedovolené pěstování rostlin obsahující omamnou a psychotropní látku

Trestní zákoník u trestného činu dle ustanovení § 285 tr. zákoníku v prvním odstavci udává, že kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém rostlinu konopí, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, peněžitým trestem nebo propadnutím věci. Druhý odstavec pojednává o pěstování houby nebo jiné rostliny obsahující omamnou nebo psychotropní látku v množství větším než malém, za které bude pachatel potrestán odnětím svobody až na jeden rok peněžitým trestem nebo propadnutím věci.

Pokud je čin spáchán v odstavci 1 a 2 ve větším rozsahu, bude pachatel potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem. Větší rozsah je zakotven v trestním zákoníku v ustanovení § 138 odstavci 1 písm. c) – větší škoda dosahující částky nejméně 10 000 000 Kč. Oproti dřívějšímu znění skutkové podstaty tohoto trestného činu je zde nyní zmíněno pěstování rostlin pro vlastní potřebu, čímž došlo k velmi zásadní změně. V tomto případě jde o tzv. privilegovanou skutkovou podstatu trestné činu (mírněji trestnou), a to ve vztahu k ustanovení § 283 trestního zákoníku. Zároveň se zde rozlišuje mezi pěstováním konopí, hub a jiných rostlin obsahující omamnou a psychotropních látek.

Tato nová skutková podstata pěstování rostlin obsahujících OPL má za úkol odstranit nejasnosti ohledně postihu samotného pěstování těchto rostlin. Dříve bylo toto jednání stíháno jako nedovolená výroba OPL podle ustanovení § 187 trestního zákona. Sušení a další příprava těchto rostlin však nadále zůstává trestným činem podle ustanovení § 283 trestního zákoníku. Rozhodnutím Nejvyššího soudu je upřesněna spoluúčast další osoby na tomto činu, a to tak, že skutečnost, že se na výrobě psychotropní látky podílela i další osoba vylučuje, aby se v konkrétní věci jednalo o přechovávání této látky či pěstování rostliny obsahující takovou látku v množství větším než malém jen pro vlastní potřebu ve smyslu ustanovení § 284 či § 285 TZ (ve znění účinném od 1. 1. 2010). V závislosti na skutkových okolnostech je třeba skutek posoudit jako trestný čin nedovolená

výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 TZ (ve znění účinném od 1. 1. 2010).⁸⁰

4.5 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu

Trestného činu se dle ustanovení § 286 trestního zákoníku dopustí ten, kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří anebo přechovává prekursor nebo jiný předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje omamnou nebo psychotropní látku, nebo jedu, bude potrestán odnětím svobody až na pět let, peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.⁸¹ Toto ustanovení nahrazuje ustanovení § 188 trestního zákoníku a rozšiřuje trestní sazbu v prvním odstavci. Namísto původního trestu odnětí svobody v trvání jednoho až pěti let, je nyní stanovena trestní sazba odnětí svobody v trvání až pět let. Rozdíl spočívá v tom, že spodní hranice trestní sazby byla snížena. Kromě toho může být pachatel potrestán peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. Pachatel tohoto trestného činu bude potrestán odnětím svobody na dobu dvou až deseti let, pokud jej spáchá jako člen organizované skupiny, větším rozsahem vůči dítěti nebo pokud pachatel získá tímto činem významný prospěch pro sebe nebo pro jiného.

4.6 Šíření toxikomanie

Trestní zákoník byl změněn a ustanovení § 188a bylo nahrazeno novým ustanovením dle § 287 tr. zákoníku. Podle tohoto ustanovení bude potrestán ten, kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu, podporuje ho v tom, podněcuje nebo šíří zneužívání takové látky. Trestem je odnětí svobody na dobu až tří let nebo zákaz činnosti. Pokud bude čin spáchán členem organizované skupiny, vůči dítěti nebo bude-li šířen tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, pachatel může být potrestán odnětím svobody na dobu jednoho až pěti let nebo peněžitým trestem.

⁸⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 06. 2011, sp. zn. 6 Tdo 228/2011

⁸¹ Zákon č. 40/2009 Sb. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2024-02-09]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

V případě, že bude tento trestný čin spáchán vůči dítěti mladšímu patnácti let, bude pachatel potrestán trestem odnětím svobody na dvě léta až osm let.

4.7 Výroba a jiné nakládání s látkami s hormonálním účinkem

Trestní zákoník nově definuje trestný čin, kdy se někdo dopustí neoprávněného výroby, přechovávání, dovozu, vývozu, nabízení, prodeje, poskytnutí nebo podání látky s anabolickým nebo jiným hormonálním účinkem za jiným než léčebným účelem, nebo použije metodu zvyšování přenosu kyslíku v lidském organismu nebo jinou metodu s dopingovým účinkem za jiným než léčebným účelem. Tento pachatel bude potrestán odnětím svobody na dobu až jeden rok. Pokud pachatel spáchá tento trestný čin jako člen organizované skupiny nebo větším rozsahem vůči dítěti nebo v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let, bude potrestán odnětím svobody na dobu jednoho až tří let. Pokud pachatel spáchá trestný čin, který způsobí těžkou újmu na zdraví, s úmyslem získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnácti let nebo jako lékař nebo jiná způsobilá zdravotnická osoba, bude mu hrozit trest odnětí svobody na dobu dvou až osmi let. Pokud pachatel spáchá trestný čin, který způsobí těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt, a to s úmyslem získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu nebo ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech, bude mu hrozit nejvyšší trest odnětí svobody na dobu pěti až dvanácti let.

5. Praktická část

5.1 Dotazníkové šetření

Pro realizaci praktické části této diplomové práce jsem zvolil kvantitativní metodu dotazníkového šetření (Příloha č. 1). Důvodem výběru této metody byla především pravděpodobnost oslovení velkého množství uživatelů návykových látek, vázaná na velkou pravděpodobnost v návratnosti odpovědí. Dotazník je složen z úvodní části, která objasňuje záměr dotazníkového šetření a obsahuje poděkování respondentům za jejich účast na dotazníku, a dále z části, která je tvořena samotnými otázkami. Dotazníkové šetření bylo provedeno za využití polostrukturovaného dotazníku, který se skládal z uzavřených otázek, u kterých mohli respondenti vybrat jednu z nabízených možností.

5.2 Popis výzkumného vzorku

Vybraný výzkumný vzorek byl tvořen širší veřejností v různém věkovém rozmezí, a to s ohledem na skutečnost, že drogová problematika se určitým způsobem dotýká lidí všech věkových kategorií. Celkový počet dotazníků, který byl respondentům rozdán, byl 100 kusů, kdy jejich návratnost byla 100 %, neboť jsem s respondenty byl v osobním kontaktu. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 33 žen a 67 mužů. Dotazníkové šetření bylo vyplněno 35 respondenty ve věku 15–18 let, 51 respondentu v rozmezí věku 18 – 25 let, 8 respondentů reprezentovalo věkovou skupinu v rozmezí 26 – 35 let a 6 respondentů byly osoby ve věku 36 let a starší. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že 83 respondentů má zkušenost s užitím nových syntetických látek a 17 respondentů tuto zkušenost nemá.

5.3 Cíl výzkumu

Cílem praktické části bylo zjistit názor široké veřejnosti na současnou situaci užívání nových syntetických látek a jejich případné zařazení na seznam zakázaných látek dle zákona č. 463/2017 Sb., kde je taktéž zařazena i látka THC, mající obdobné účinky jako látka HHC. Otázky byly zaměřeny především na četnost a zkušenosti s užíváním nově se vyskytujících syntetických látek, a to ať již mezi pravidelnými uživateli, tak mezi lidmi, kteří látku užili jen jednou, případně

nikdy. Dále bylo cílem šetření zjistit postoj veřejnosti k legislativní úpravě užívání nových syntetických látek, a to především na absenci jejich zařazení na seznam zakázaných látek. Otázky byly zaměřeny i na znalost negativních účinků těchto látek, a to s ohledem na skutečnost, že nové syntetické látky doposud nebyly dostatečně vědecky prozkoumány a jejich nebezpečnost tedy vyplývá pouze z případů užívání.

5.4 Výzkumné předpoklady

Výzkumný předpoklad č. 1: Veřejnost není v současné době dostatečně informována o účincích nových syntetických látek, konkrétně látky HHC.

Výzkumný předpoklad č. 2: V širší veřejnosti převládá názor, že by látka HHC měla být zařazena mezi látky uvedené v nařízení vlády č. 463/2013 Sb., a tím se tak dostat na seznam látek, s jejichž neoprávněným nakládáním jsou spojené skutkové podstaty trestného činu uvedené ve zvláštní části trestného zákoníku.

5.5 Metody zpracování získaných dat

Dotazníkové šetření probíhalo anonymně mezi veřejností od věkové kategorie 15 let. Dotazník se skládá celkem z 19 otázek. Respondenti na položené otázky odpovídají pomocí výběru konkrétní odpovědi, či u některých otázek mohou využít možnosti napsat svou vlastní odpověď. Získána kvantitativní data byla statisticky zpracována a odpovědi na otázky byly převedeny do grafického zobrazení s procentuálním vyjádřením četností odpovědí.

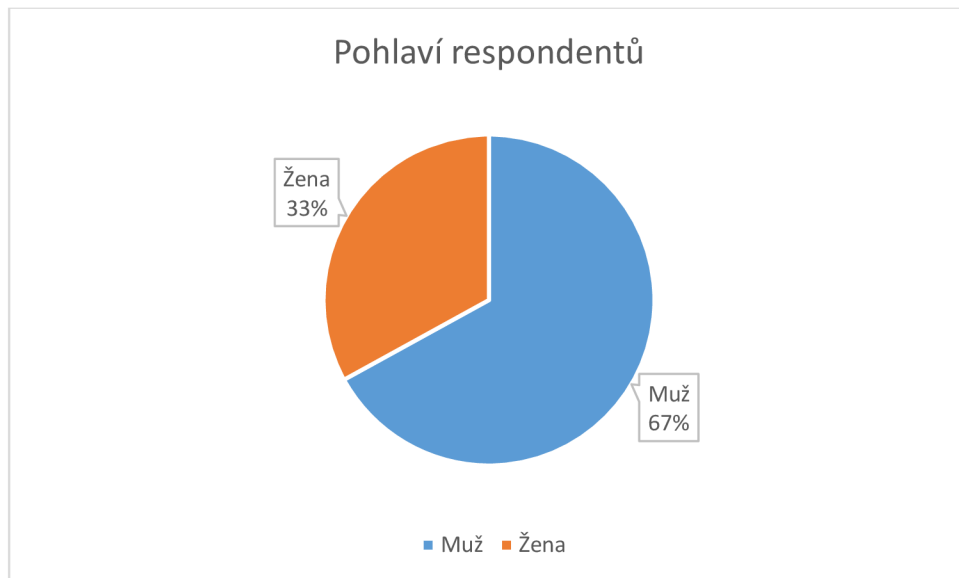
5.6 Výsledky výzkumné části

Výsledky dotazníkového šetření jsou vyjádřeny za pomoci grafického zobrazení, na němž je znázorněny formou procentuální relativní četnosti, přičemž tyto grafy a tabulky jsou doplněny komentářem.

Otázka č. 1: Jaké je Vaše pohlaví?

Tab. 1: Pohlaví respondentů

Odpověď	Četnost	Relativní četnost
Muž	67	67%
Žena	33	33%

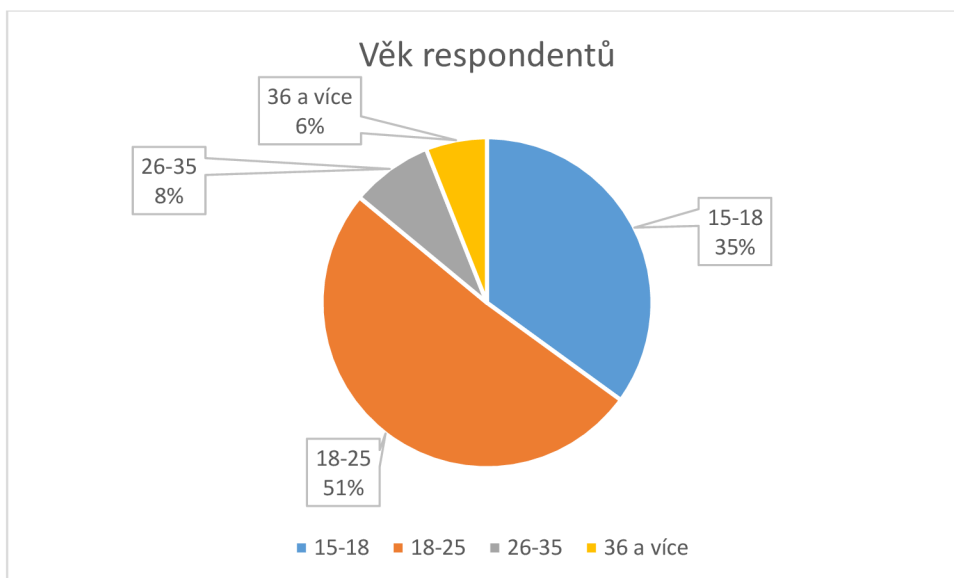
Graf 1: Pohlaví respondentů

První otázka byla zaměřená na zjištění pohlaví respondentů, přičemž z celkového počtu 100 respondentů bylo 67 mužů a 33 žen.

Otázka č. 2: Jaký je Váš věk?

Tab. 2: Věk respondentů

Odpověď	Četnost	Relativní četnost
15-18	35	35%
18-25	51	51%
26-35	8	8%
36 a více	6	6%

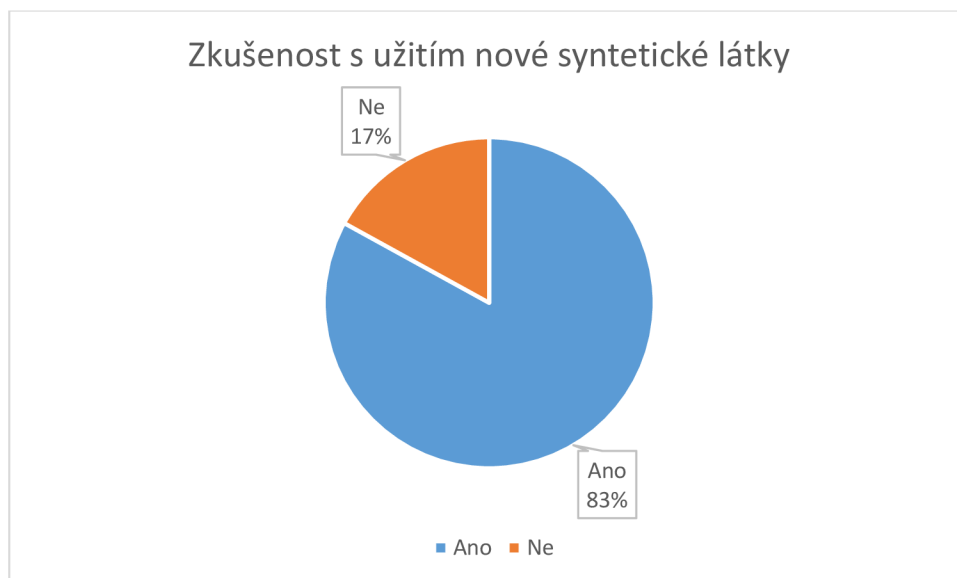
Graf č. 2: Věk respondentů

Druhá otázka byla zaměřena na zjištění věku respondentů. 35 respondentů jsou osoby v rozmezí věku 15 – 18 let. 51 respondentů reprezentuje věkovou skupinu v rozmezí 18-25 let. 8 respondentů je ve věku 26 – 35 let a 6 respondentů jsou osoby v kategorii 36 let a starší.

Otázka č. 3: Užil (a) jste někdy některou z nových syntetických látek? (Kratom, HHC, Fentanyl, aj.)

Tab. 3: Zkušenost s požitím nové syntetické látky

Odpověď	Četnost	Relativní četnost
Ano	83	83%
Ne	17	17%

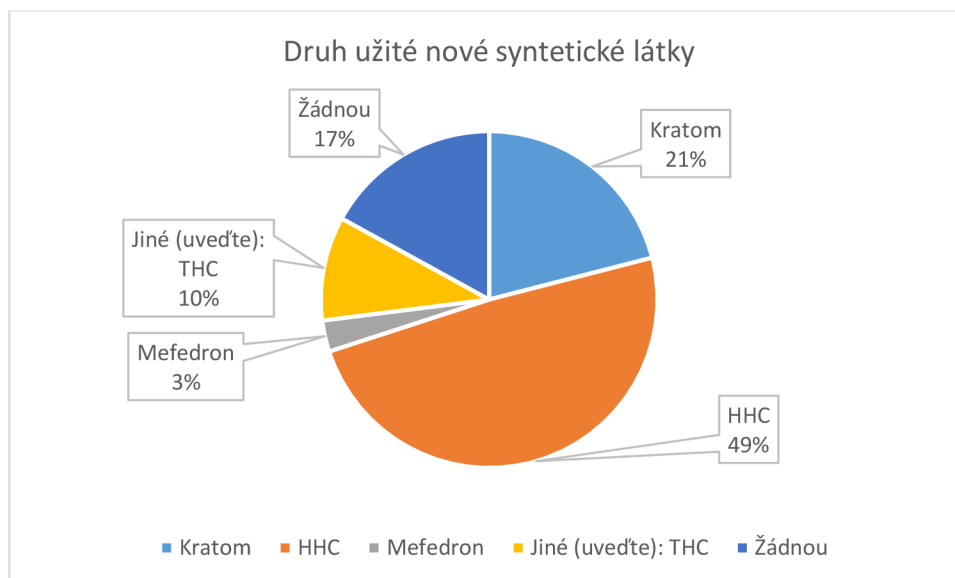
Graf č. 3: Zkušenost s požitím nové syntetické látky

Třetí otázka byla zaměřena na zjištění zkušenosti s užitím nové syntetické látky mezi respondenty, konkrétně látky – HHC, Kratom, Fentanyl, THC, a jim podobných látek. 83 respondentů má zkušenost s požitím nové syntetické látky. 17 respondentů nemá zkušenost s žádnou novou syntetickou látkou.

Otázka č. 4: Pokud jste odpověděl (a) ano, jakou?

Tab. 4: Počet osob se zkušenostmi s novou syntetickou látkou

Odpověď	Četnost	Relativní četnost
Kratom	21	21%
HHC	49	49%
Mefedron	3	3%
Jiné (uvedte): THC	10	10%
Žádnou	17	17%

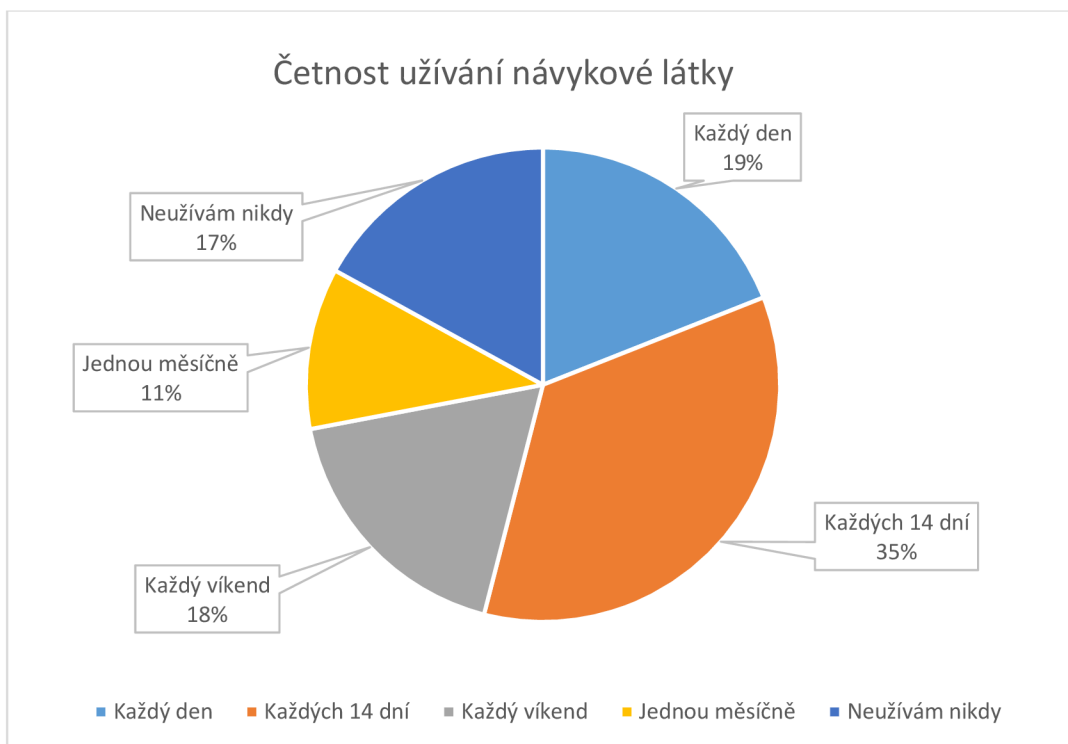
Graf č. 4: Počet osob se zkušenostmi s novou syntetickou látkou

Čtvrtá otázka byla zaměřena na uvedení konkrétní nové návykové látky, kterou respondenti již v minulosti užívali, přičemž 49 respondentů má zkušenost s látkou HHC. 21 respondentů má zkušenost s látkou Kratom, a pouze 3 respondenti mají zkušenost s látkou Mefedron. 10 respondentů odpovědělo, že má zkušenost s THC, která sice nepatří mezi nové syntetické drogy, ale svým účinkům se podobá látce HHC. 17 respondentů uvedlo, že nemá zkušenost s žádnou z výše uvedených látek.

Otázka č. 5: Jak často návykovou látku užíváte?

Tab. 5: Četnost užívání návykové látky

Odpověď	Četnost	Relativní četnost
Každý den	19	19%
Každých 14 dní	35	35%
Každý víkend	18	18%
Jednou měsíčně	11	11%
Neužívám nikdy	17	17%

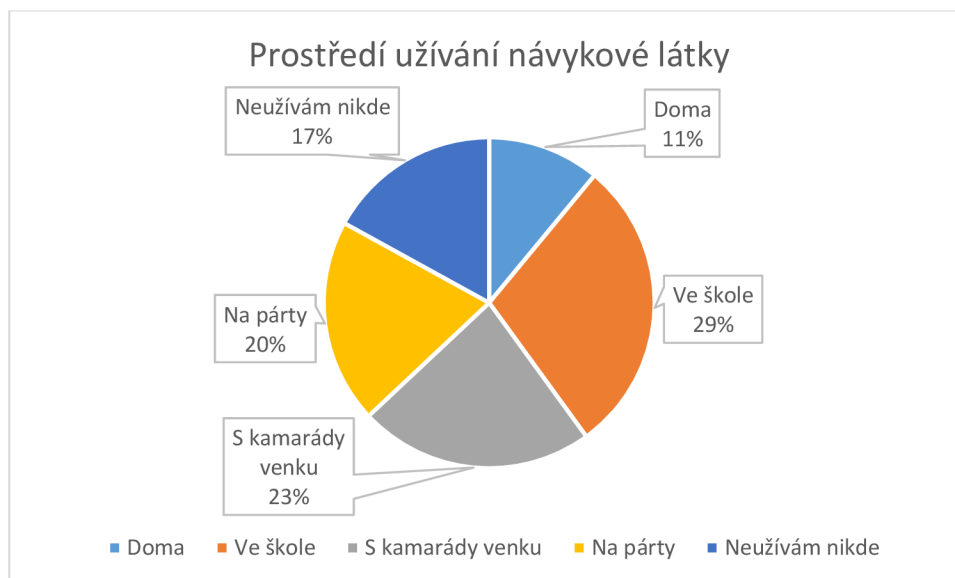
Graf 5: Četnost užívání návykové látky

Pátá otázka byla zaměřena na zjištění pravidelnosti a četnosti užívání návykové látky. Mezi každodenní uživatele návykové látky patří 19 respondentů. Každých 14 dní užívá návykovou látku 35 respondentů. Mezi víkendové uživatele návykové látky spadá 18 respondentů a 11 respondentů patří mezi občasné uživatele návykové látky s frekvencí jednou měsíčně. Zbývajících 17 respondentů návykovou látku nikdy neužili.

Otázka č. 6: V jakém prostředí látku užíváte?

Tab. 6: Prostředí užívání návykové látky

Odpověď	Četnost	Relativní četnost
Doma	11	11%
Ve škole	29	29%
S kamarády venku	23	23%
Na party	20	20%
Neužívám nikde	17	17%

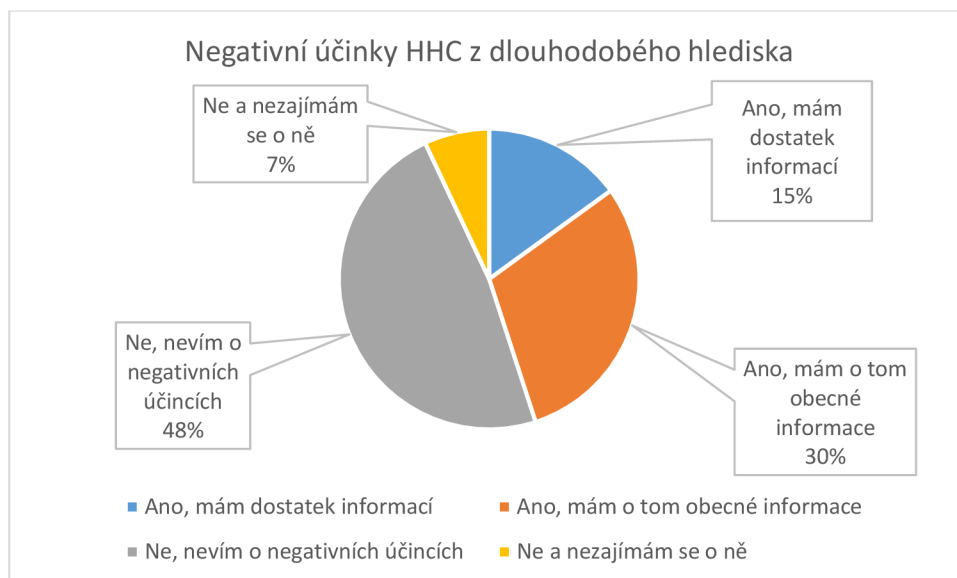
Graf č. 6: Prostředí užívání návykové látky

Šestá otázka byla zaměřena na zjištění prostředí, ve kterém návykovou látku respondenti užívají. V prostředí domova látku užívá 11 respondentů. V prostorách školy užívá návykovou látku 29 respondentů a ve venkovním prostředí pak 23 respondentů. Na party s kamarády návykovou látku užívá 20 respondentů a 17 respondentů jsou osoby, které návykovou látku neužívají vůbec a nikde.

Otázka č. 7: Znáte negativní účinky HHC z dlouhodobého hlediska?

Tab. 7: Negativní účinky látky HHC z dlouhodobého hlediska

Odpověď	Četnost	Relativní četnost
Ano, mám dostatek informací	15	15%
Ano, mám o tom obecné informace	30	30%
Ne, nevím o negativních účincích	48	48%
Ne a nezajímám se o ně	7	7%

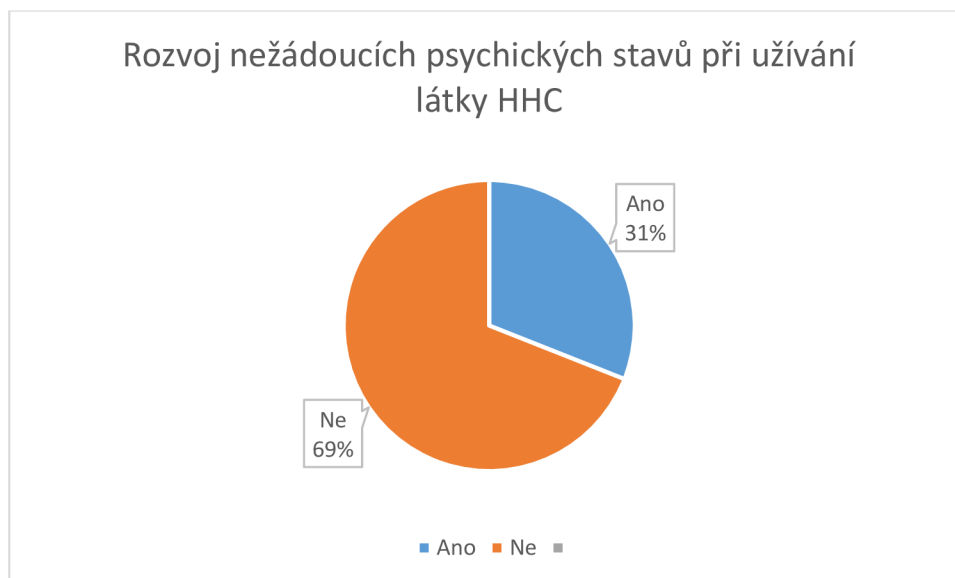
Graf č. 7: Negativní účinky HHC z dlouhodobého hlediska

Sedmá otázka byla zaměřena na negativní účinky užívání nové syntetické látky HHC z dlouhodobé hlediska. 15 respondentů disponuje dostatkem informací o negativních účincích látky a 30 respondentů má pouze obecné informace o negativních účincích látky HHC. Poměrně čtná kategorie, celkem 48 osob, neví nic o negativních účincích nové syntetické látky HHC. A 7 respondentů se vůbec nezajímá o negativní účinky látky HHC.

Otázka č. 8: Víte, že užívání látky HHC může vést k paranoie, záchvatům a úzkosti?

Tab. 8: Rozvoj paranoi, záchvatům a úzkosti při užívání látky HHC

Odpověď	Četnost	Relativní četnost
Ano	31	31%
Ne	69	69%

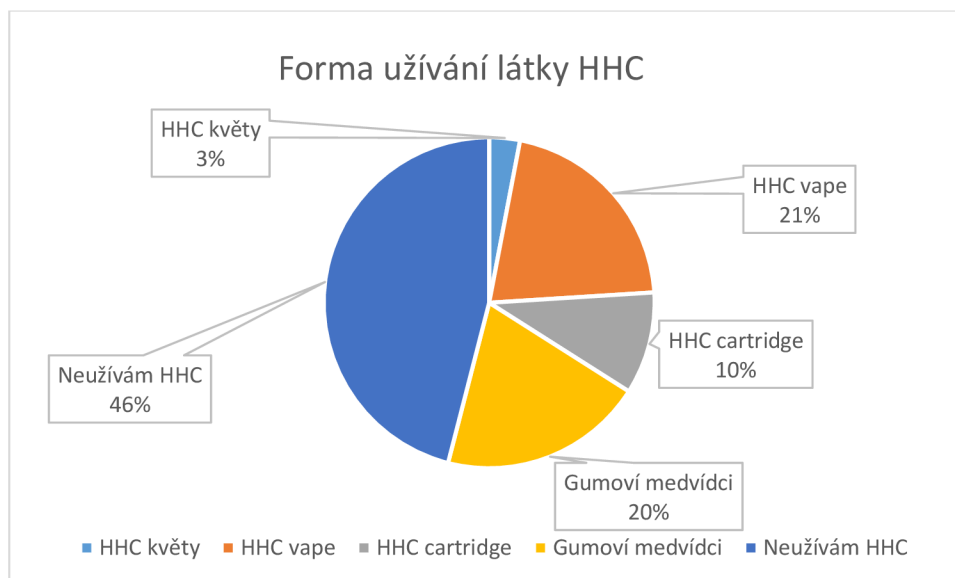
Graf č. 8: Rozvoj nežádoucích psychických stavů při užívání látky HHC

Osmá otázka byla zaměřena na zjištění toho, zda respondenti disponují informacemi o tom, že při užívání látky HHC může dojít rozvoji nežádoucích psychických stavů jako je paranoia či úzkosti. 31 respondentů ví o tom, že užívání této látky v některých případech vede k výše uvedeným nežádoucím jevům. Mezi skupinu 69 respondentů spadají osoby, které o možnosti vzniku těchto psychických stavů neví.

Otázka č. 9: V jaké formě nejčastěji látku HHC užíváte?

Tab. 9: Forma užívání látky HHC

Odpověď	Četnost	Relativní četnost
HHC květy	3	3%
HHC vape	21	21%
HHC cartridge	10	10%
Gumoví medvídci	23	23%
Neužívám HHC	43	43%

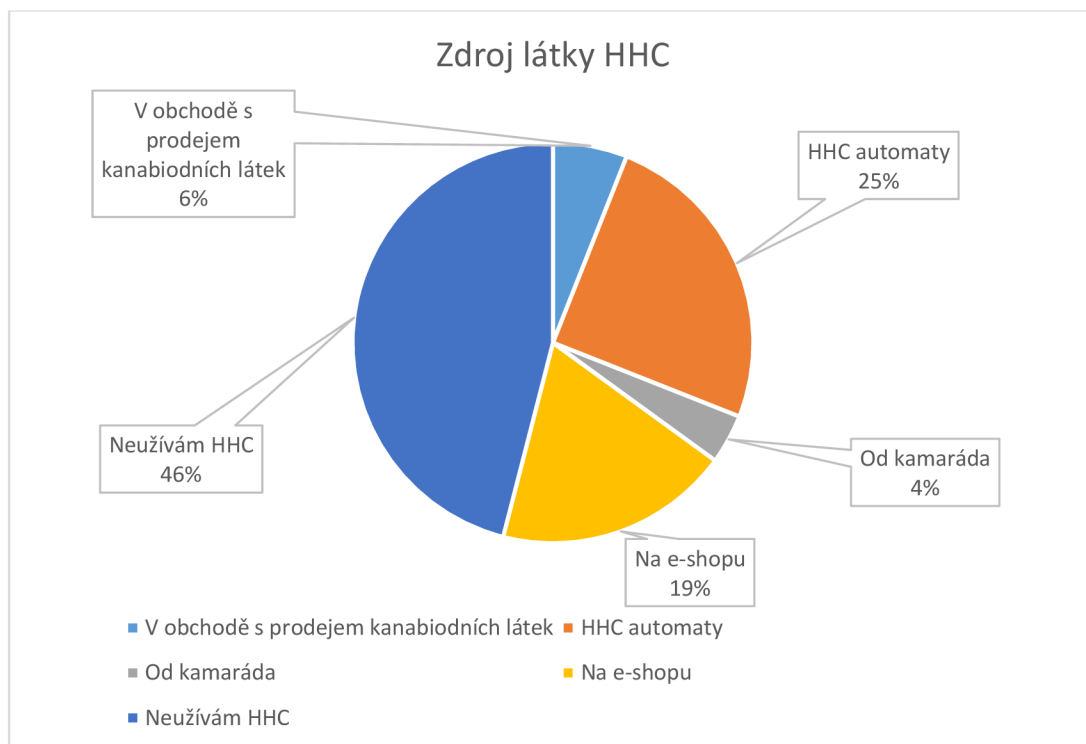
Graf č. 9: Forma užívání látky HHC

Devátá otázka se týkala respondentů, kteří uvedli, že látku HHC užívají, přičemž se tato otázka týkala formy užívání dané látky. HHC květy užívají pouze 3 respondenti z celkových 54 respondentů. Formu užívání HHC volí 21 respondentů. 10 respondentů jsou uživatelé, kteří látku HHC užívají formou HHC cartridge, což je obdobná forma jako elektronická cigareta. Formou gumových medvídků užívá HHC 20 respondentů. A v poslední řadě je zde 46 respondentů, kteří látku HHC neužívají.

Otázka č. 10: Kde si látku HHC kupujete?

Tab. 10: Zdroj látky HHC

Odpověď	Četnost	Relativní četnost
V obchodě s prodejem kanabiodních látek	6	6%
HHC automaty	25	25%
Na e-shopu	19	19%
Od kamaráda	4	4%
Neužívám HHC	46	46%

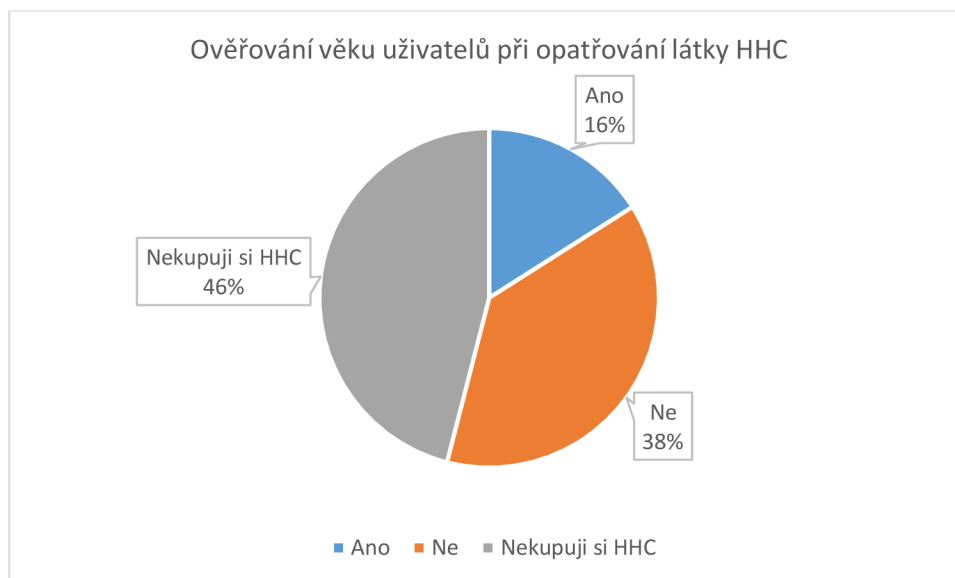
Graf č. 9: Zdroj látky HHC

Desátá otázka byla zaměřena konkrétně na respondenty, kteří užívají látku HHC, přičemž jim byla položena otázka týkající se místa nákupu látky HHC. Pouze 6 respondentů si danou látku kupuje v kamenném obchodě s prodejem kanabiodních látek, který by měl zaručovat určitou kvalitu a čistotu předmětné látky. Celkově 25 uživatelů si látku opatřuje v HHC automatech, které jsou volně dostupné na území ČR, například v prostorách metra či autobusových zastávek. Pouze 4 respondenti si tuto látku opatřují od kamaráda, a je na ně tedy navázán určitý řetězec osob, které látku užívají a opatřují. Na e-shopu s HHC si tuto látku online formou objednává 19 respondentů. Celkově 46 respondentů látku HHC neužívá.

Otázka č. 11: Kontrolují prodejci látky HHC při nákupu látky Váš věk?

Tab. 11: Ověřování věku uživatelů při opatřování látky HHC

Odpověď	Četnost	Relativní četnost
Ano	16	16%
Ne	38	38%
Nekupuji si HHC	46	46%

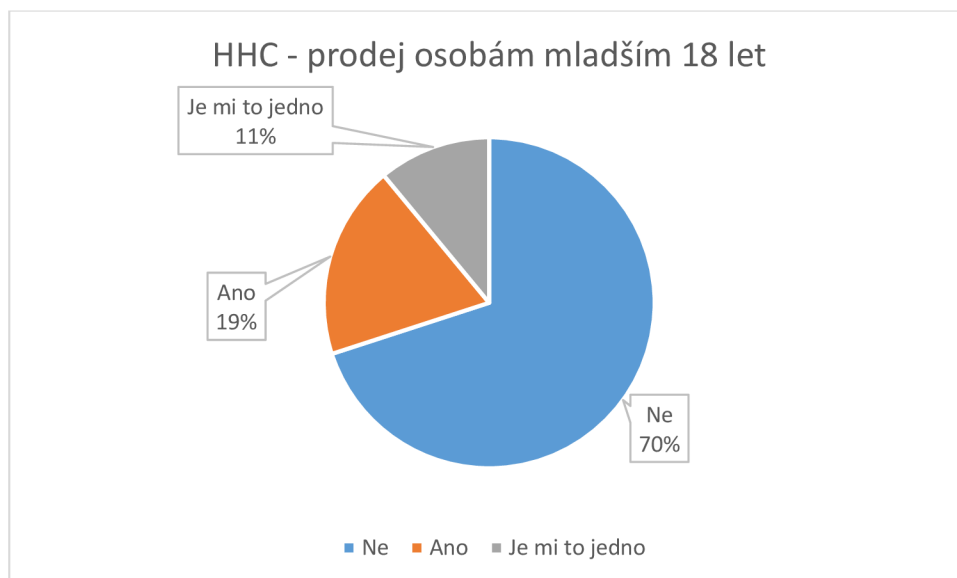
Graf č. 11: Ověřování věku uživatelů při opatřování látky HHC

Otázka č. 11 byla zaměřena na zjištění skutečnosti, zda se prodejci látky HHC zajímají o věk kupujícího. Celkem 16 respondentů z celkových 54 respondentů kupujících si látku HHC odpovědělo, že se prodejci na věk ptají. Zbývajících 38 respondentů z celkových 54 respondentů odpovědělo, že se prodejce na věk při koupi látky HHC neptá a nezajímá je to. Poté 46 respondentů odpovědělo, že si látku HHC nekupuje, neboť jí ani neužívají.

Otázka č. 12: Myslíte si, že by měla být látka HHC volně prodejná osobám mladším 18 let?

Tab. 12: HHC – prodej osobám mladším 18 let

Odpověď	Četnost	Relativní četnost
Ano	19	19%
Ne	70	70%
Je mi to jedno	11	11%

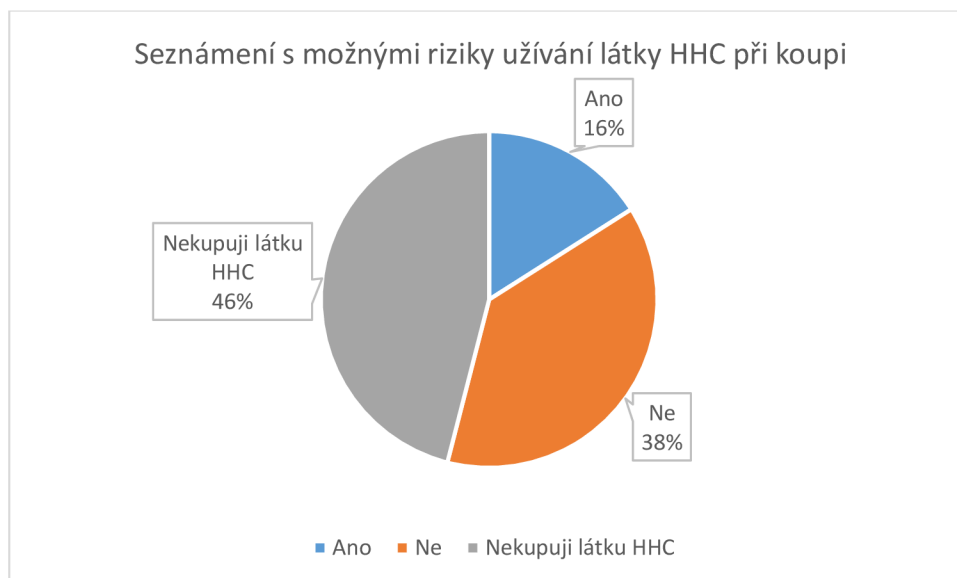
Graf 12: HHC – prodej osobám mladším 18 let

Otázka č. 12 byla zaměřena na zjištění názoru, zda si respondenti myslí, že by látka HHC měla být volně prodejná osobám mladším 18 let. 70 respondentů si myslí, že by tato látka neměla být prodávána osobám mladším 18 let. 19 respondentů zastává názor, že by tato látka měla být volně prodejná osobám mladším 18 let. A 11 respondentům je jedno, zda se látka volně prodává osobám mladším 18 let.

Otázka č. 13: Informují Vás prodejci látky HHC o možných negativních účincích látky HHC?

Tab. 13: Seznámení s možnými riziky užívání látky HHC při koupi

Odpověď	Četnost	Relativní četnost
Ano	16	16%
Ne	38	38%
Nekupuji látku HHC	46	46%

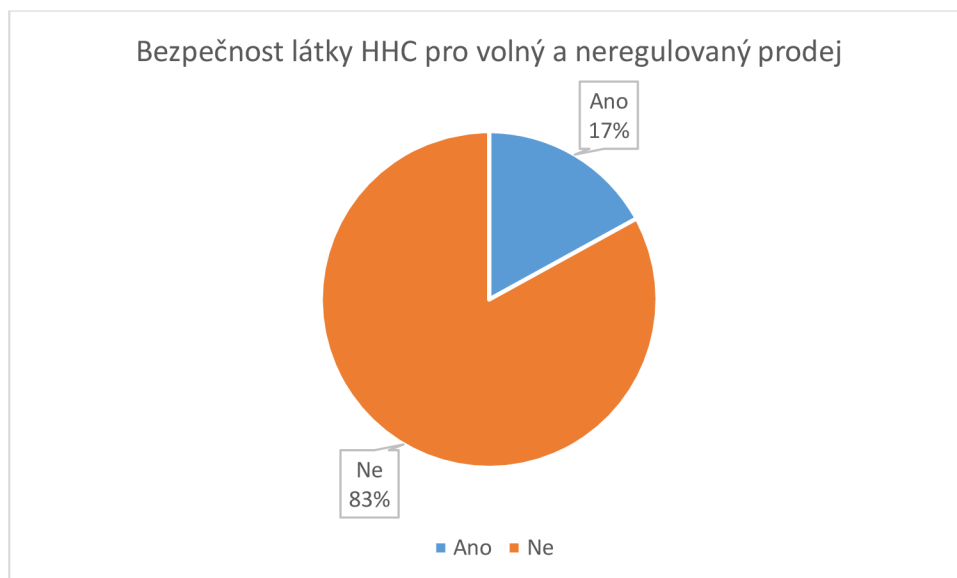
Graf č. 13: Seznámení s možnými riziky užívání látky HHC při koupi

Otázka č. 13 byla zaměřena především na respondenty, kteří látku HHC užívají a to na zjištění skutečnosti, zda při jejich koupi jsou ze strany prodejců seznamováni s možnými riziky při užívání této látky. 16 respondentů z celkových 54 odpovědělo, že jsou seznamováni s možnými riziky užívání této látky. Naopak více než dvojnásobek, tj. 38 respondentů z celkových 54 odpovědělo, že při koupi nejsou seznamováni s možnými riziky užívání látky HHC. Zbývajících 46 respondentů odpovědělo, že si látku HHC nekupují.

Otázka č. 14: Je podle Vás látka HHC bezpečná pro volný, neregulovaný prodej?

Tab. 14: Bezpečnost látky HHC pro volný a neregulovaný prodej

Odpověď	Četnost	Relativní četnost
Ano	17	17%
Ne	83	83%

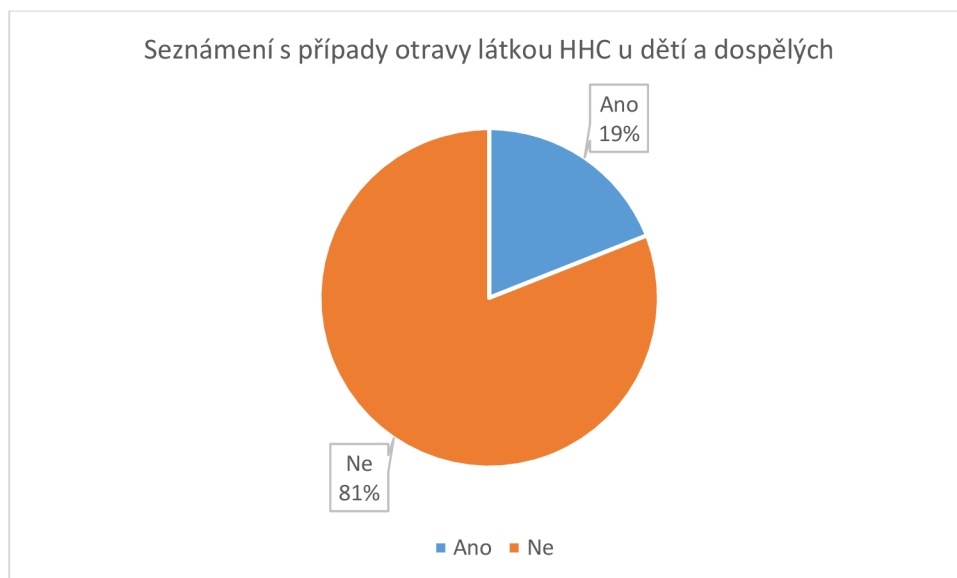
Graf č. 14: Bezpečnost látky HHC pro volný a neregulovaný prodej

Otázka č. 14 byla zaměřena především na to, zda je nová syntetická látka HHC dostatečně prozkoumána natolik, aby byla bezpečná pro volný, a tudíž neregulovaný prodej lidem různých věkových kategorií. 17 respondentů odpovědělo, že látka HHC je dostatečně prozkoumána k volnému prodeji. 83 respondentů z celkových 100 respondentů uvedlo, že látka HHC není dostatečně prozkoumána, a tudíž by neměla být volně prodejná.

Otázka č. 15: Jsou Vám z médií či z Vašeho okolí známy nějaké případy související s otravou látkou HHC u dětí a dospělých?

Tab. 15: Případy otravy látkou HHC u dětí a dospělých

Odpověď	Četnost	Relativní četnost
Ano	19	19%
Ne	81	81%

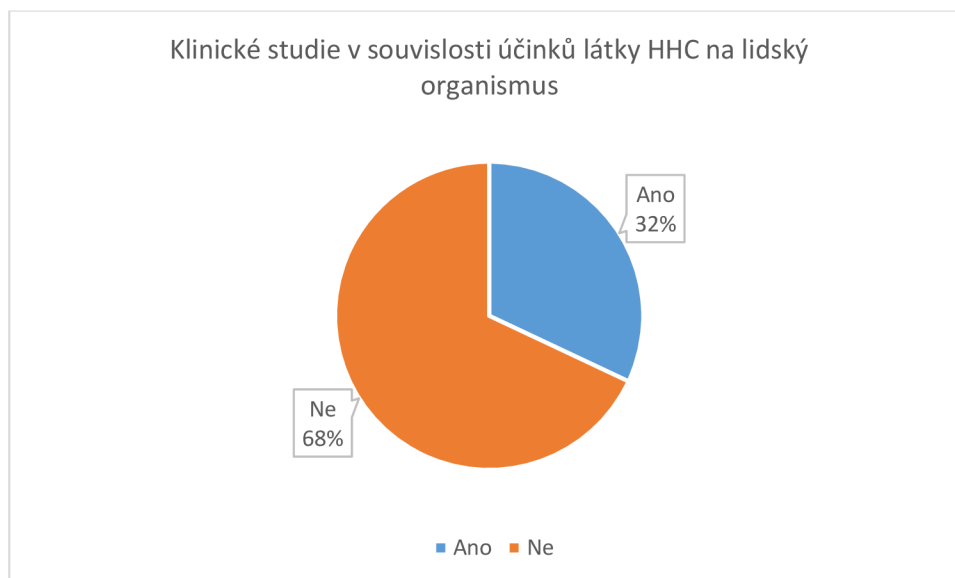
Graf č. 15: Seznámení s případy otravy látkou HHC u dětí a dospělých

Otázka č. 15 byla zaměřena na to, zda respondenti znají z médií či z jejich okolí nějaké případy související s otravou látkou HHC u dětí a dospělých. 19 respondentů odpovědělo, že jim jsou známy některé takové skutečnosti, ale naopak většina, tj. zbývajících 81 respondentů, odpovědělo, že jim nejsou známy žádné takové případy.

Otázka č. 16: Domníváte se, že v současné době existují klinické studie, které se prokazatelně zabývají účinky HHC na lidský organismus?

Tab. 16: Klinické studie v souvislosti účinků látky HHC na lidský organismus

Odpověď	Četnost	Relativní četnost
Ano	32	32%
Ne	68	68%

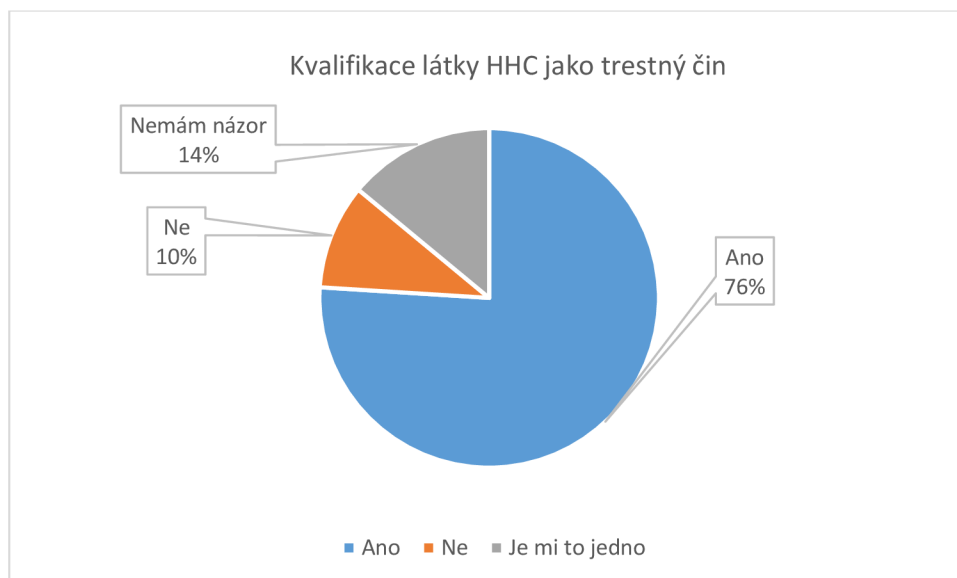
Graf č. 16: Klinické studie v souvislosti účinků látky HHC na lidský organismus

Otázka č. 16 byla zaměřena především na to, jestli se respondenti domnívají, že v současné době existují klinické studie, které se zabývají negativními účinky na lidský organismus při užívání látky HHC a tedy že je látka vědecky zkoumána ve vztahu k bezpečnosti jejího užívání. 32 respondentů odpovědělo, že se domnívají, že již existují klinické studie. 68 respondentů se domnívá, že v současné době neexistují klinické studie, které by se prokazatelně zabývaly účinky HHC na lidský organismus.

Otázka č. 17: Měla by dle Vašeho názoru být distribuce a prodej látky HHC vzhledem k současné situaci kvalifikována jako trestný čin? (§147 těžké ublížení na zdraví TrZ, § 387 Šíření toxikomanie TrZ)

Tab. 17: Právní kvalifikace distribuce a prodeje

Odpověď	Četnost	Relativní četnost
Ano	76	76%
Ne	10	10%
Je mi to jedno	14%	14%

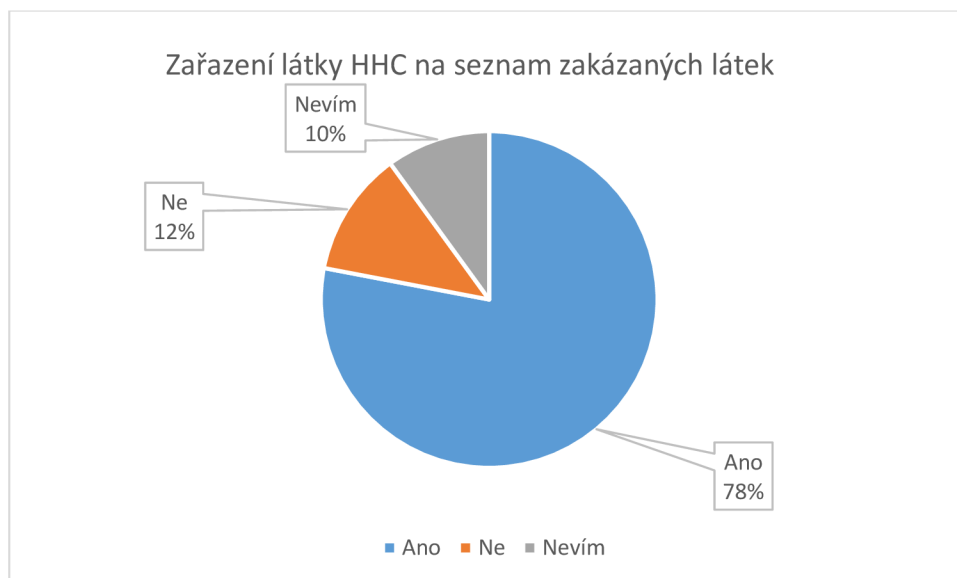
Graf č. 17: Kvalifikace látky HHC jako trestný čin

Otázka č. 17 byla zaměřena především na to, zda by podle respondentů měl být prodej a distribuce látky HHC vzhledem k současné situaci kvalifikován jako trestný čin, a to dle ust. § 147 TrZ - Těžké ublížení na zdraví, a dle § 287 TrZ Šíření toxikomanie. 76 respondentů odpovědělo, že vzhledem k současné situaci by skutková podstata těchto trestných činů měla postihovat i látku HHC. 10 respondentů odpovědělo, že s touto právní kvalifikací nesouhlasí a 14 respondentů nemá na tuto problematiku konkrétní názor.

Otázka č. 18: Domníváte se, že by látka HHC měla být zařazena na seznam zakázaných látek, stejně jako látka THC?

Tab. 18: Zařazení látky HHC na seznam zakázaných látek

Odpověď	Četnost	Relativní četnost
Ano	78	78%
Ne	12	12%
Nevím	10	10%

Graf č. 18: Zařazení látky HHC na seznam zakázaných látek

Otázka č. 18 byla zaměřena především na názor respondentů na skutečnost, zda by látka HHC měla být zařazena na seznamu zakázaných látek, jako je tomu například u látky THC. 78 respondentů odpovědělo, že by látka HHC měla být, s přihlédnutím ke všem informacím o ní, zařazena na seznam zakázaných látek. 12 respondentů odpovědělo, že by látka HHC neměla být zařazena na seznam zakázaných látek a 10 respondentů na tuto skutečnost nemá konkrétní názor.

6. Vyhodnocení dotazníkového šetření

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 100 respondentů, z čehož bylo 33 žen a 67 mužů. Na základě této informace je možné říci, že ve společnosti často vnímaný stereotyp týkající se mužů – uživatelů návykových látek, je mylný, neboť i ženy v mnoha případech přijdou nějakým způsobem do styku s návykovou látkou. Často se jedná o situace, kdy ženy užívají návykovou látku jako party drogu na nějaké společenské akci pro uvolnění sociálních bariér. Nejvíce zastoupenou věkovou skupinou při užívání návykových látek je skupina osob ve věku 18 – 25 let. S menším rozdílem následuje skupina osob ve věku mladistvých. Na základě toho lze usoudit, že užívání návykových látek se týká osob často těsně za hranou dětství, které se s návykovými látkami mohou seznámit na sociálních sítích, anebo v kontaktu přímém prostřednictvím svých kamarádů či spolužáků ve škole. Z celkového počtu 100 respondentů 83 osob zkušenost s novými syntetickými látkami, což je sice poměrně vysoké procentuální zastoupení, ale nikterak překvapující s ohledem na skutečnost, že v dnešní době lze sehnat návykovou látku velmi snadno prostřednictvím internetových obchodů, a tedy zcela anonymně. Z výše uvedených 83 respondentů má 49 osob zkušenost s novou syntetickou látkou HHC, která je v dnešní době nedostatečně prozkoumaná a může do budoucna způsobit velmi devastující účinky na lidský organismus. O polovinu méně respondentů má zkušenosti s látkou, která se nazývá Kratom. Mezi skupinu 10 respondentů patří osoby, které mají zkušenosti s látkou THC, která sice nepatří mezi nové syntetické látky, ale disponuje obdobnými účinky jako látka HHC a respondenti tuto látku spontánně uvedli. Pouze 3 osoby mají zkušenosti s látkou Mefedron, která není na území České republiky v současnosti příliš známá a rozšířená. Látka Mefedron představuje napodobeninu látky MDMA, která se dováží na tuzemský trh nejčastěji z Polska a slouží především jako povzbuzující party droga. K výše uvedenému přispívá taktéž otázka z dotazníkového šetření, která je zaměřena na četnost užívání návykové látky. 35 respondentů uvedlo, že návykovou látku užívá každých 14 dní, čímž se řadí mezi aktivní uživatele. Do této kategorie patří například řidiči z povolání, kteří musí látku užívat s ohledem na dobu nutnou na vyloučení metabolitů látky z krve, neboť jinak by se mohli vystavit postihu za řízení

motorového vozidla pod vlivem omamné a psychotropní látky. Následně ihned za touto kategorií následuje 18 respondentů, kteří návykovou látku užívají každý víkend. Mohou to být respondenti, kteří si zakouří látku THC či HHC pro uklidnění po náročném týdnu, anebo takoví respondenti, kteří chodí každý víkend na noční party.

Další otázka byla zaměřena na to, v jakém prostředí respondenti danou látku užívají, přičemž většina respondentů, tj. 29, odpověděla, že látku užívá ve škole. Tato odpověď reflektuje některé současné zdravotní ohrožující případy užívání látky HHC, která je volně dostupná a prodejná osobám mladším 15 let, přičemž si takovou látku mohou bezproblémově obstarat z volně prodejných automatů. Celkem 23 respondentů odpovědělo, že návykovou látku užívají s kamarády ve venkovním prostředí, kdy se často jedná o jednorázové cigarety, které jsou volně prodejné v automatech. Další otázky byly zaměřeny konkrétně na novou syntetickou látku HHC a její negativní účinky. Celkem 70% respondentů není obeznámeno se skutečností, že tato látka má nějaké negativní účinky a nevědí, že její užívání může vést k nežádoucím psychickým stavům.

Následně bylo dotazníkovým šetřením zjištěno, že uživatelé nové syntetické látky HHC, konkrétně 54 respondentů, danou látku užívají nejčastěji ve formě HHC vape, což je jednorázová cigareta, či ve formě gumových medvídků s obsahem HHC. Tyto dva produkty jsou nejčastěji volně dostupné a prodávané ve automatech či volně na e-shopu. Oba tyto způsoby zprostředkování takové látky jsou anonymní a nepodléhají žádné regulaci ani sledování.

Dále byly otázky směřovány ke zjištění, zda by měla být látka HHC volně prodejná osobám mladším 18 let, přičemž 70% respondentů odpovědělo, že by tato látka neměla být volně prodejná osobám mladším 18 let. V rámci další otázky 38% respondentů uvedlo, že nejsou seznámeni s možnými riziky užívání této látky, z čehož pro ně mohou vyplynout závažná zdravotní rizika. Celkem 81% respondentů uvedlo, že jim nejsou známy případy související s otravou látkou HHC u dětí a dospělých při jejím užívání, přestože několik těchto situací bylo medializováno a vyjádřila se k nim řada odborníků z oblasti drogové politiky. K této tematice byla taktéž položena otázka týkající se existence klinických studií prokazatelně se zabývajících účinky látky HHC na lidský organismus, přičemž 68% respondentů odpovědělo, že nepředpokládají existenci takových studií. Na

základě toho se lze tedy domnívat, že veřejnost látku HHC považuje spíše za látku experimentální, doposud nijak odborně zkoumanou.

V posledních otázkách bylo zjišťováno, zda by podle respondentů měla být distribuce a prodej nové syntetické látky HHC, vzhledem k současné situaci, kvalifikována jako trestný čin, a to konkrétně trestný čin proti zdraví – dle ust. § 147 Těžké ublížení na zdraví dle trestního zákoníku, či dle ust. § 287 Šíření toxikomanie, dle trestního zákoníku, kdy s tímto souhlasilo 76% respondentů. Dále 78% respondentů souhlasilo s tím, že by látka HHC měla být zařazena na seznam zakázaných látek stejně, jako je tomu například u látky THC, což představuje velmi důležitý většinový názor, neboť je zastoupen velkým počtem respondentů a reflektuje tedy současnou názorovou orientaci veřejnosti v oblasti právní regulace nových syntetických látek.

7. Vyhodnocení výzkumných předpokladů a návrhy řešení

Výzkumný předpoklad č. 1: Veřejnost není v současné době dostatečně informována o účincích nových syntetických látek, konkrétně látky HHC.

Výzkumný předpoklad č. 2: V širší veřejnosti převládá názor, že by látka HHC měla být zařazena mezi látky uvedené v nařízení vlády č. 463/2013 Sb., a tím se tak dostat na seznam látek, s jejichž neoprávněným nakládáním jsou spojené skutkové podstaty trestného činu uvedené ve zvláštní části trestného zákoníku.

V této kapitole se budu věnovat zhodnocení výzkumných předpokladů, které jsem si stanovil v úvodu empirické části této diplomové práce. První výzkumný předpoklad se týkal toho, že veřejnost není v současné době dostatečně informována o účincích nových syntetických látek, a to konkrétně látky HHC, přičemž prostřednictvím dotazníkového šetření byl tento předpoklad potvrzen. Dle 83 respondentů, z celkového počtu 100 respondentů, nejsou v současné době lidé dostatečně informováni o účincích nové syntetické látky, což potvrzuje i druhá položená otázka, z níž vyplývá, že 68 respondentů se nedomnívá, že by v dnešní době již existovaly klinické studie, které by patřičně a odborně látku HHC zkoumaly. Před uvedením jakékoliv nové syntetické látky na trh by měly existovat studie, které by obsáhly možné negativní účinky látky na lidský organismus a poskytly by tak aspoň základní přehled rizik, které by látka mohla uživatelům přinést. K tomu je nutno dodat, že konkrétně látka HHC byla a je volně dostupná i prodejná osobám mladším 18 let, neboť mladiství si tuto látku kupují prostřednictvím volně dostupných automatů, které umožňují zcela anonymní nákup. Již dnes se objevují první případy otravy látkou HHC, a to konkrétně u dětí na základních a středních školách, kteří si látku mohou obstarat v různých formách, a končí v lékařské péči, neboť si touto látkou přivodí jak závažné psychické stavy, tak změny ve fyziologických funkcích organismu, o kterých do prvotní zkušenosti nebyly nijak informovány.

Druhý výzkumný předpoklad stanovil, že mezi širší veřejností převládá názor, že by látka HHC měla být zařazena mezi látky uvedené v nařízení vlády č. 463/2013 Sb., a tím se tak dostat na seznam látek, s jejichž neoprávněným nakládáním jsou spojené skutkové podstaty trestného činu uvedené ve zvláštní

části trestného zákoníku. Tento předpoklad potvrdilo celkem 78 respondentů, dle kterých by mělo být jakékoliv zacházení s touto látkou, ať už přechovávání, distribuce, nebo prodej, kvalifikován jako trestný čin. Nesporná je schopnost této látky ovlivnit psychiku člověka, jeho ovládací a rozpoznávací schopnosti a chování. K tomuto je nutno dodat, že pokud bude trestněprávně odpovědná osoba pod vlivem těchto látek vykonávat činnosti, u nichž platná legislativa vyžaduje naopak nebýt pod vlivem návykových látek (např. výkon zaměstnání, řízení vozidel, povinná školní docházka) vystavuje se tato osoba trestnímu postihu pro trestné činy proti zdraví, případně správnímu trestu v přestupkové rovině. Dále je nutno dodat, že pokud fyzická nebo právnická osoba, která tuto látku volně prodává a může tak jiným osobám přivodit poškození jejich zdraví, se vystavují nebezpečí trestního postihu pro trestné činy ublížení na zdraví z nedbalosti dle ust. § 148 trestního zákoníku, nebo šíření toxikomanie dle ust. § 287 trestního zákoníku. Tento výzkumný předpoklad byl potvrzen i další otázkou v dotazníkovém šetření, kdy 76 respondentů souhlasí s tím, aby látka HHC byla zařazena na seznam zakázaných látek stejně, jako je tomu u látky THC. Látka THC má na území České republiky již poměrně značnou historii užívání, avšak na seznam zakázaných látek byla zařazena až v roce 2022. S ohledem na skutečnost, že látky THC i HHC disponují velmi obdobnými účinky na lidský organismus, jeví se jako nelogické, že by látka HHC měla být volně dostupná a její užívání by nemělo podléhat žádné regulaci a státní kontrole.

Nové syntetické látky představují rychle se rozvíjející skupinu drog, která svými účinky ovlivňuje uživatele všech věkových skupin, avšak s ohledem na nedokončený vývoj centrální nervové soustavy je zvláště nebezpečná pro děti a mladistvé. Vzhledem k této skutečnosti by měla být osvěta o nových syntetických látkách zahrnuta do preventivních protidrogových programů jak základních, tak středních škol. V rámci školní primární drogové prevence by měla být pozornost zaměřena na seznamování dětí a dospívajících s riziky užívání látky, zejména látky HHC, s negativními účinky, které může její dlouhodobé užívání přinést. V rámci školní sekundární drogové prevence je třeba informace o látce HHC zahrnout do strategií a programů zaměřujících se na identifikaci uživatelů drog, a to s cílem zabránit rozvoji závislosti a vzniku zdravotních rizik. Přestože primární drogová prevence u dětí mladšího školního věku, tedy

v rozmezí 6-12 let, je většinou soustředěna na vytvoření obecného, základního povědomí o existenci návykových látek, je důležité přejít již u této věkové skupiny od nespecifické prevence k té konkrétnější, která děti seznámí se skutečnostmi, které s sebou užívání návykových látek přináší. Důležité je klást důraz na to, že látka HHC je volně dostupná v nejrůznějších automatech, a přestože se vzhledem k chuti může podobat standardním cukrovinkám, které jsou pro děti známé, jedná se o látku velmi nebezpečnou pro dětský organismus. V rámci školní prevence je neméně důležité edukovat o rozvoji skupiny nových syntetických drog i rodiče, kteří mnohdy nemusí mít přístup ke kvalitnímu zdroji informací a následně nemusí být schopni včas rozpoznat, že jejich dítě látku užívá. Dalším důležitým bodem v rámci prevence by byl zákaz umístování automatů s produkty obsahujícími látku HHC v širším okolí školy.

Informace o látce HHC by měly být bezpochyby více zařazeny i do programů prevence kriminality na místní úrovni, v rámci kterých dochází ke spolupráci policii, neziskových organizací, orgánů státní správy a samosprávy. Obsah a zaměření těchto programů je vždy podmíněno situací v dané městské či obecní části, konkrétním výskytem patologických jevů či finančními možnostmi. Důležitým krokem těchto programů by bylo provedení průzkumu zaměřujícího se na zjištění míst možného pořízení látky HHC, kterými bývají nejčastěji volně umístěné automaty či večerky a trafiky a zjištění nejvíce zastoupené věkové skupiny uživatelů látky HHC. V rámci těchto zjištění by mohly být přijaty konkrétní kroky k monitorování situace prodeje a užívání látky HHC, vázané i na místa užívání. Jedním možným opatřením je zvýšení hlídkové činnosti Policie ČR a Městské policie v místech se zvýšením výskytem uživatelů látky HHC, a to i mladistvých, a zvýšení kontrol řidičů motorových vozidel.

Policie České republiky působí jako jeden ze stěžejních orgánů na poli drogové politiky a drogové prevence. V současné době však policisté běžně nedisponují drogovými testy, které by dokázaly spolehlivě odhalit přítomnost látky HHC v organismu, neboť tato látka může být činidlem, obsaženým v testu, falešně rozpoznána jako látka THC či může test vykazovat falešnou negativitu. Zavedení kvalitních testů detekujících látku HHC by tak mohlo výrazně zkvalitnit výkon služby policistů a přinést mnoho zajímavých dat o skutečném procentuálním výskytu uživatelů HHC v populaci.

Za jeden z nejdůležitějších kroků v rámci zmírnění negativních účinků látky HHC lze považovat legislativní ukotvení jejího užívání a prodeje, k čemuž by mohlo významně přispět zařazení látky HHC mezi látky uvedené v nařízení vlády č. 463/2013 Sb., a tímto by se tak dostala na seznam látek, s jejichž neoprávněným nakládáním jsou spojené skutkové podstaty trestného činu uvedené ve zvláštní části trestného zákoníku. V současné době je výkon pravomocí policistů a jiných státních orgánů značně limitován tím, že prodej a užívání látky není nijak právně regulováno, a lze se tedy zaměřovat pouze na mírnění negativních účinků užívání a na působení v rámci drogové prevence. Zakotvení látky HHC na seznam zakázaných látek by přineslo možnosti postihu distribuce a nakládání s touto látkou, možnosti postihu řidičů, kteří řídí motorové vozidlo pod vlivem této látky a celkově možnost regulace této látky na české scéně.

Závěr

Diplomová práce se zabývá charakteristikou návykových látek v obecné rovině a jejich základním rozdělením. Následně práce pojednává o nových syntetických látkách, které se dnes nekontrolovatelně objevují na trhu a jsou jen obtížně státně regulovatelné. Na tuto problematiku navazuje kapitola týkající se současné problematiky užívání nové syntetické látky HHC, její historie, původu, negativních a pozitivních účinků, přičemž je popsána aktuální problematika užívání látky HHC při volném a neregulovaném prodeji. Téma nové syntetické látky HHC jsem si vybral především s ohledem na skutečnost, že užívání této látky je velmi rozšířeno i mezi dětmi a mladistvými, a na rozdíl od dospělých uživatelů tak přináší zcela nová zdravotní a sociální rizika. V České republice je již do současnosti evidováno několik případů otravy látkou HHC u mladistvých a tento fakt by neměl být ponechán bez povšimnutí.

Cílem praktické části diplomové práce bylo zjistit názor veřejnosti na současnou problematiku spojenou s užíváním nových syntetických látek, konkrétně látku HHC, na kterou jsem se zaměřil z výše uvedených důvodů. V praktické části byla využita kvantitativní metoda dotazníkového šetření, kdy v krátkém časovém úseku bylo zjištěno velké množství dat. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 100 respondentů v nejlépe zastoupeném věkovém rozmezí 18-25 let. Pro potřeby praktické části byly stanoveny dva výzkumné předpoklady, které byly dotazníkovým šetřením potvrzeny.

Hlavním záměrem této práce bylo poukázat na skutečnost, že takzvaná legislativní šedá zóna, ve které se momentálně nové syntetické látky nacházejí, je pro společnost velmi nebezpečná a může přinést dalekosáhlé sociální dopady, na jejichž redukci nejsou protidrogové programy jednotlivých institucí, které působí v rámci drogové politiky, doposud připraveny. Šetřením v řadách veřejnosti byla potvrzena skutečnost, že lidé postrádají dostatek kvalitních informací o účincích látky HHC, a nemohou tak učinit informovaná rozhodnutí o tom, zda látku navzdory četným zdravotním rizikům užívat chtějí, či nikoliv. Trh s drogami a dalšími stimulačními látkami je v dnešní době velmi nasycen a získat kvalitní informace tak může být obtížné, a to obzvláště pro děti a mladistvé, na které cílí marketing lákavými obaly a především formami zpracování návykových látek.

Současně s novelizací vlády a platností od 1. 3. 2024 se výzkumný předpoklad a samotný výběr tématu diplomové práce potvrdil, neboť od výše zmíněného data vláda rozhodla, že výrobky obsahující látku HHC, budou zařazeny na seznam zakázaných látek č. 463/2013 Sb., Nařízení vlády o seznamech návykových látek, neboť se jedná o semisyntetické kanabinoidy, které mají na lidský organismus stejné účinky jaké látka THC, a v roce 2025 bude následovat další legislativní úprava v této oblasti. K těmto změnám však došlo již v době, kdy byla tato diplomová práce sepsána.

Seznam použité literatury

Monografie a komentáře

BERAN, Jiří. *Droga a my*. Jihlava: Idea, 1995.

BORNÍK, Miroslav. *Drogy: co bychom o nich měli vědět*. Praha: Themis, 2001. ISBN 80-858-2198-2.

BORNÍK, Miroslav. *Trestná činnost a nealkoholová toxikomanie*, Praha: Themis, 2000. ISBN: 80-85821-92-3

ESCOHOTADO, Antonio. *Stručné dějiny drog*. Praha: Volvox Globator, 2003. ISBN 80-720-7512-8.

GÖHLERT, Fr.-Christoph a Frank KÜHN. *Od návyku k závislosti: toxikomanie: drogy: účinky a terapie*. Praha: Ikar, 2001. ISBN 80-720-2950-9.

Hartnoll, R.: *Drogy a drogové závislosti: propojování výzkumu, politiky a praxe: co jsme se naučili a co bychom se ještě naučit měli*. Praha: Úřad vlády ČR, 2005. ISBN: 80 86734-45-5 (editor českého vydání: Josef Radimecký)

Hejda, J.: *Kriminologické, trestněprávní a kriminalistické aspekty drogového problému v ČR a jeho řešení*, 1. vydání, Jindřichův Hradec: nakladatelství RAIN, 2000. ISBN: 80 86432-62-9

Chmelík, J.: *Drogová kriminalita*, Praha: Úřad vyšetřování pro ČR, 1999. nemá ISBN

ILLES, Tom. *Děti a drogy: Fakta, Informace, Prevence*. 2. upravené vydání. Praha: ISV nakladatelství, 2002. 55 s. ISBN 80-85866-50-1.

ILLES, Tom. *Děti a drogy: fakta, informace, prevence*. 2., upr. vyd. Drogy. Praha: ISV, 2002. ISBN 80-85866-50-1.

Janík, A., Dušek, K.: *Drogy a společnost*, Praha: AVICENUM, zdravotnické nakladatelství, 1990. ISBN: 80-201-0087-3

JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2022. ISBN 978-80-7502-576-0.

- KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. ISBN 80-867-3405-6.
- KUBÁNEK, Vladimír a Lubomír POLÍVKA. *Drogy a jejich účinky na lidský organismus*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2010. ISBN 978-80-7251-319-2.
- MAHDALÍČKOVÁ, Jana. *Víme o drogách všechno?*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-807-4785-894.
- NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. 5., rozšířené vydání. Praha: Portál, 2018. ISBN 978-80-262-1357-4
- Nožina, M., Hlavatý, L. a kol.: *Česká republika ve světě drog*, Praha: KLP – Koniasch Latin Press, 1995. ISBN: 80-85917-06-8
- NOŽINA, Miroslav a VANĚČEK, Miloš. *Národní protidrogová centrála 1991-2016*. [Praha]: Národní protidrogová centrála, [2016]. ISBN isbn978-80-270-0640-3.
- Sotolář, A.: *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení, svazek 2*, Praha: Justiční akademie ČR, Příručky ministerstva spravedlnosti ČR, 2003, nemá ISBN
- ŠTABLOVÁ, Renata a Břetislav BREJCHA. *Drogy: vybrané kapitoly*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2005. ISBN 80-725-1186-6.
- Trávníčková, I. a kol.: *Specifické aspekty zneužívání drog u žen*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2001. ISBN: 80-86008-92-4
- Trávníčková, I., Zeman, P.: *Kriminální kariéra pachatelů drogové kriminality*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010. ISBN: 978-80-7338-101-1
- VALÍČEK, Pavel. *Rostlinné omamné drogy*. Benešov: Start, 2000. ISBN 80-862-3109-7.
- ZÁBRANSKÝ, Tomáš. *Drogová epidemiologie*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-244-0709-4.

Zeman, P., Štefunková, M., Trávníčková, I.: *Drogová kriminalita a trestní zákoník*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015. ISBN: 978-80-7338-151-6

Časopisecké články

Erik Zahradil. Deník N: *Nový směr pro ANO*, 10. – 12. února 2023, ročník 4, číslo 30. Praha: N media a.s., 2023, ISBN 977257117007

HORÁČKOVÁ, Kateřina et al. *Česká politika v oblasti závislostí a priority předsednictví České republiky v Radě EU v r. 2022*. In: *Zaostřeno* 8 (01). Praha: Úřad vlády České republiky, 2022. ISSN 2336-8241.

HRUŠKA, Jiří. *Drogové trestné činy de lege lata a de lege ferenda*. Praha: Trestní právo 3/2011, 2011. ISSN 1211-2860.

ZEMAN, Petr. „*Výroba*“ konopí z konopí?. Praha: Trestněprávní revue 9/2015, 2015. ISSN 1213-5313.

Judikatura

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 06. 2011, sp. zn. 6 Tdo 228/2011

Zákony a podzákoné právní předpisy

Nařízení č. 192/1988 Sb., vlády České socialistické republiky o jedech a některých jiných látkách škodlivých zdraví.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004, *o prekursorech drog*.

Nařízení Rady ES č. 111/2005 ze dne 22. prosince 2004, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi.

Nařízení vlády č. 455/2009 Sb., Nařízení vlády, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 467/2009 Sb., Nařízení vlády, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů, ve znění pozdějších předpisů. 120

Nařízení vlády č. 463/2013 Sb., *Nařízení vlády o seznamech návykových látek*, ve znění pozdějších předpisů.

Elektronické zdroje

Drogová závislost. *PharmaNEWS, odborný časopis* [online]. [cit. 2024-02-09]. Dostupné z: <https://www.pharmanews.cz/clanek/drogova-zavislost/>

Euphoria HHC Olej. *Bcannabis* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.bcannabis.cz/p/euphoria-hhc-olej-10-ml-20/>

Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (2023), Evropská zpráva o drogách 2023: *Trendy a vývoj*, https://www.emcdda.europa.eu/publications/european-drug-report/2023/drug-situation-in-europe-up-to-2023_cs

Fentanyl. *United States Drug Enforcement Administration* [online]. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: <https://www.dea.gov/factsheets/fentanyl>

Harm Reduction. *Drogy-info* [online]. [cit. 2024-02-09]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/glosar/?g=108>

Hexahydrocannabinol (HHC) and related substances [online]. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. 2023 [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/documents/2023-05/emcdda-technical-report-hhc-and-related-substances.pdf>

Hexahydrocannabinol (HHC) and related substances. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction [online]. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: https://www.emcdda.europa.eu/publications/technical-reports/hhc-and-related-substances_en

HHC - účinky, rizika, původ a legislativní stránka kanabinoidu. *Herbalus* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.herbalus.cz/blog/9488658-hhc-ucinky-rizika-puvod-legislativa-kanabinoidu>

HHC Vape Jednorázový. *Greenly.cz - Prémiový KRATOM a HHC mimořádné kvality!* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://greenly.cz/hhc-jednorazovy-vape/>

HHC. *StickyGarden* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.stickygarden.cz/blog/hhc/>

Kratom - co to je? Jaké má vlastnosti, účinky, přínosy a rizika? *Herbalus* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.herbalus.cz/blog/2911336-kratom-co-to-je-jake-ma-vlastnosti-ucinky-prinosy-a-rizika>

Kratom (*Mitragyna speciosa*). European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction [online]. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: https://www.emcdda.europa.eu/publications/drug-profiles/kratom_en

Nové syntetické drogy (NSD). *Adiktologie* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.prevcentrum.cz/informace-o-drogach/nove-synteticke-drogy/>

Piperazines. *UNODC Laboratory and Scientific Service Portals* [online]. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: <https://www.unodc.org/LSS/SubstanceGroup/Details/8242b801-355c-4454-9fdc-ba4b7e7689d5>

Protidrogová prevence. *Bezpečná Plzeň* [online]. [cit. 2024-02-09]. Dostupné z: <https://www.bezpecnaplzen.eu/projekty/protidrogova-prevence/protidrogova-prevence-1.aspx>

Psychotropní látka. *Drogy-info* [online]. [cit. 2024-02-09]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/glosar/?g=253>

Syntetické kationty v MDMA. *Drogy-info* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/nms/o-nas/system-vcasneho-varovani/synteticke-katinony-v-mdma/>

Taneční drogy - účinky. *Klinika Adiktologie* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.adiktologie.cz/file/421/tanecni-drogy-ucinky.pdf>

Trestnost zacházení s drogami. *Drogy-info* [online]. [cit. 2024-02-09]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/glosar/?g=332>

Seznám příloh

Příloha č. 1 - Dotazník

Seznam grafů

Graf č. 1: Pohlaví respondentů

Graf č. 2: Věk respondentů

Graf č. 3: Zkušenost s požitím nové syntetické látky

Graf č. 4: Počet osob se zkušenostmi s novou syntetickou látkou

Graf č. 5: Četnost užívání návykové látky

Graf č. 6: Prostřední užívání návykové látky

Graf č. 7: Negativní účinky HHC z dlouhodobého hlediska

Graf č. 8: Rozvoj paranoi, záchvatů a úzkostí při užívání látky HHC

Graf č. 9: Forma užívání látky HHC

Graf č. 10: Zdroj látky HHC

Graf č. 11: Dotazování se na věk, případně OP v rámci prodeje látky HHC

Graf č. 12: HHC - prodej osobám mladším 18 let

Graf č. 13: Seznámení s možnými riziky užívání látky HHC při koupi

Graf č. 14: Bezpečnost látky HHC pro volný a neregulovaný prodej

Graf č. 15: Seznámení s případy otravy látkou HHC u dětí a dospělých

Graf č. 16: Klinické studie v souvislosti účinků látky HHC na lidský organismus

Graf č. 17: Kvalifikace látky HHC jako trestný čin

Graf č. 18: Zařazení látky HHC na seznam zakázaných látek

Seznam obrázků

Obrázek 1: Identifikace HHC napříč Evropou od Května 2022

Obrázek 2: Květ a pryskyřice HHC

Obrázek 3: Gumoví medvídci s obsahem HHC

Obrázek 4: HHC olej

Obrázek 5: Proces hydrogenace

Příloha č. 1

Dotazník

Dotazníkové šetření

Dobrý den, jsem studentem Policejní akademie České republiky v Praze a zpracovávám diplomovou práci na téma „Drogové trestné činy“. Dovolte, abych Vás touto formou požádal o vyplnění dotazníku, jehož výsledek bude použit především použitý pro výzkumné a studijní účely. Dotazník je zcela anonymní, tím pádem se nemusíte vůbec nikam podepisovat. Cílem dotazníkového šetření je zjistit váš názor na současnou drogovou problematiku, která je spjata s novou syntetickou látkou HHC a dále, zda by tato látka měla být zařazena na seznam zakázaných látek stejně, jako látka THC. Dotazník se skládá z uzavřených a polouzavřených otázek. U každé otázky zakroužkujte pouze jednu odpověď. Zodpovězení všech otázek není povinné, avšak bych Vás rád požádal o úplné a pravdivé odpovědi, které by mi v diplomové práci velmi pomohlo.

Děkuji za spolupráci.

Bc. Mikuláš Koloničný

1) Jaké je Vaše pohlaví?

- a. Žena
- b. Muž

2) Jaký je Váš věk?

- a. 15-18
- b. 18-25
- c. 26-35
- d. 36 a více

3) Užil (a) jste někdy některou z nových syntetických látek? (Kratom, HHC, Fentanyl, aj.)

- a. Ano
- b. Ne

4) Pokud jste odpověděl (a) ano, jakou?

- a. Kratom
- b. HHC
- c. Mefedron
- d. Jiné (uvedte):
- e. Žádnou

5) Jak často návykovou látku užíváte?

- a. Každý den
- b. Každých 14 dní
- c. Každý víkend
- d. Jednou měsíčně
- e. Neužívám nikdy

6) V jakém prostředí látku užíváte?

- a. Doma
- b. Ve škole
- c. S kamarády venku
- d. Na party
- e. Neužívám nikde

7) Znáte negativní účinky HHC z dlouhodobého hlediska?

- a. Ano, mám dostatek informací
- b. Ano, mám o tom obecné informace
- c. Ne, nevím o negativních účincích
- d. Ne a nezajímám se o ně

8) Víte, že užívání látky HHC může vest k paranoie, záchvatům a úzkosti?

- a. Ano

- b. Ne
- c. Nevím

9) V jaké formě nejčastěji látku HHC užíváte?

- a. HHC květy
- b. HHC vape
- c. HHC cartridge
- d. Gumoví medvíci
- e. Neužívám THC

10) Kde si látku HHC kupujete?

- a. V obchodě s prodejem kanabiodních látek
- b. HHC automaty
- c. Na e-shopu
- d. Od kamaráda
- e. Neužívám HHC

11) Kontrolují prodejci látky HHC při nákupu látky Váš věk?

- a. Ano
- b. Ne
- c. Nekupuji si HHC

12) Myslíte si, že by měla být látka HHC volně prodejná osobám mladším 18 let?

- a. Ano
- b. Ne
- c. Je mi to jedno

13) Informují Vás prodejci látky HHC o možných negativních účincích látky HHC?

- a. Ano

- b. Ne
- c. Nekupuji si látku HHC

14) Je podle Vás látka HHC bezpečná pro volný, neregulovaný prodej?

- a. Ano
- b. Ne

15) Jsou Vám z médií či z Vašeho okolí známy nějaké případy související s otravou látky HHC u dětí a dospělých?

- a. Ano
- b. Ne

16) Domníváte se, že v současné době existují klinické studie, které se prokazatelně zabývají účinky HHC na lidský organismus?

- a. Ano
- b. Ne

17) Měla by dle Vašeho názoru být distribuce s prodejem látky HHC vzhledem k současné situaci kvalifikována jako trestný čin? (§ 147 Těžké ublížení na zdraví dle TrZ, § 387 Šíření toxikomanie dle TrZ)

- a. Ano
- b. Ne
- c. Je mi to jedno